

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28 Cor.
Pe un jum. . . 14 "
Pe o lună . . . 2-40 "

Nr. de Duminică
pe un an . . . 5 Cor.
Pentru România și
Austria . . . 10 Cor.

Nr. de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
un an 40 franci.

TRIBUNA

Redacția
și Adm. în Birou
Dez. Ferencz-Str. 13.
INSERȚIUNILE
se primesc la adm. în
traj.
Mănușile publice și Log. de
schimb costă fiecare pt. 20 H.
Manuscrisurile nu se im-
poză.
Telefon pentru orag și
comitat 502.

O duplicitate transparentă.

În articolul din urmă am expus fazele prin cari a trecut trista comedie a păcii, până a ajunge la rezultatele ridicole cunoscute. Dacă Ungurii cred, că ne-au păcălit ei pe noi, să le fie de bine, căci noi nu avem nimic de regretat. Ceea ce a fost mai bun și mai profitabil din toate pentru noi a fost partea de învățăminte, ce am putut culege, pentru o orientare în viitor.

Iată ne-am ales mai întâi cu convingerea, că este în firea oamenilor politici maghiari de a opera pururea cu cea mai cinică duplicitate. Această politică de duplicitate este singura armă a lor, pe care se bizue și cu care își îndeplinesc uneori vicșugurile. Cu ea briliază în sus, la Viena și cu ea își potolesc meschin mizeriile de acasă.

Dacă ar fi să facem o analiză a istoriei lor politice, sântem siguri că am găsi cum cele mai multe succese din trecut ale guvernelor ungurești s'au întemeiat pe această politică de două fețe și pe această sistemă bagatelă de doi bani în trei pungi. Ne vom mărgini însă la cazul cel mai recent, la comedia maghiaro-română, pentru a arăta, cum și aici totul a fost de o transparentă duplicitate și cum lealitatea discuției și onestitatea intențiilor au fost înlocuite prin contraziceri provocatoare, prin măsuri de o reală nepotrivire, aparținătoare domeniului șarlataniei politice.

Cea dintâi contrazicere s'a remarcat dela început. Guvernul vestește *urbi et orbi*, că a pornit pe drumul păcii și în fond el con-

tinuă față de Români în acelaș timp prigonirile cele mai dureoase. În vreme ce dnii Khuen și Mihu stau la masa verde și discută platonice asupra recriminărilor teoretice, în practică curg gloanțele de jandarmi, procesele continuă, școlile se închid și presa maghiară insultă, cu furia de mai nainte. Orice regulă de război stabilește un armistițiu pe timpul tratărilor, numai în accepțiunea guvernelor maghiare încapă duplicitatea ideii de pace și de război la un loc.

Acelaș guvern ne invită să cooperăm în acelaș partid cu dânsul și ne cere ajutorul, ca să înfrângem împreună pe pretinsul nostru adversar comun, pe care l'am avea deopotrivă în această țară, anume în elementul slav. Duplicitatea este și aici de speciacea mai perversă. A face pace cu noi, pentru a izbuti mai ușor a nimici pe bieții Sârbi și Slovaci din această țară, înseamnă a proclama principiul anarhiei și al desființării față de alte naționalități și constituie direct o concepție de o rară vinovăție și compromițătoare pentru Maghiari. Guvernul și-a dat seama de puterea ce residă în alianța noastră cu naționalitățile cele de o scară cu noi și a crezut, că, destrămându-ne, va putea să ne lovească pe urmă rând pe rând. Dar socoteala iar i-a fost greșită.

Un al treilea caz de duplicitate s'a întâmplat la Orăștie, cu ocazia recentei inaugurări a unei școale secundare. S'a săvârșit minunea, că tocmai în timpul de fervente tratative de pace cu Români la Budapesta, oamenii guvernului să fraternizeze cu mälă-

eții Sași din Orăștie și să proclame un soi de ligă antiromânească!! Nu-i așa că e genială politica ungurească? Se oferă mai întâi Românilor, ca să bată cu dânsii pe Slavi și ieșindu-le combinația pe dos, se duc la Sași, ca să bată cu dânsii pe Români! Noi Români avem pentru acești deștepți bărbați un proverb, zicem despre capetele lor că acele merită să fie acoperite cu șindile și bătute cu cuie, ca să nu le ploaie...

Dar mai avem un caz de patentă duplicitate din cursul acestei acțiuni. Guvernul nostru a ținut cu ocazia aceasta să facă și puțină politică externă și a trimis vorba, prin »Pester Lloyd«, guvernului din România, că acesta are tot interesul ca aceasta pace să se facă în condițiile oferite de Maghiari. Cu alte cuvinte interesul României ar fi, ca de dragul unei armonice vecinătăți între cele două regate, noi Români din Ungaria să ne constituim formal în națiune subjugată, fără nume și fără partid, o simplă adunătură de indivizi, care se supune tăcută și lipsită de orice însușire individuală formidabilei voințe a guvernului Khuen!! Un guvern al României, ca să se rezoneze astfel, ar fi trebuit să mănânce mai întâi cel puțin ceapa ciorii!..

Atitudinile aceste, în două ape, ale guvernului unguresc sânt așa de multe și atât de lipsite de un rafinament politic, încât s'au demascat repede prin transparenta și brutalitatea lor. Noi am prins repede de veste, că, în toată afacerea asta, guvernul și semizeii săi umblă cu mijloace perverse

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

Luni seara.

GREVIȘTII.

După ce ai cetit »Germinal« rămâi cu fruntea încruntată și auzi deslușit loviturile înfundate suterane, cari întovărășesc pe eroul, ce se depărtează. Înțelegi toată mărșia acestui simbol; bubuiturile din măruntaiele pământului, munca grea a minerilor din adâncuri pare a submina cu fiecare lovitură de ciocan temelile societății noastre, cari ocrotesc atâtea nedreptăți alături de lumina și belșugul propășirii. Vezi scenele de extremă mizerie ale minerilor, cari îmbogățesc cu sudoarea lor o mână de oameni. Și mâna aceasta de oameni e stăpână pe destinul a mii și mii de vieți. Simpatizezi dela cele dintâi pagini cu eroii acestei negre tragedii, te revolți alături de ei și când revolta se manifestă în fapte, o teamă îți răsare fără veste în suflet, la gândul că acești nenorociți, cari luptă pentru o cauză așa de dreaptă — nu vor reuși, în urma urmei biruitori. Mâna de oameni bogată e mai puternică decât miile de brațe, cari într'o clipă des-nădăjduită se îndreaptă împotriva stăpânului.

Se suprimă toate speranțele de mai bine a nenorociților, ca într'o cămașă de forță; minerii își reîncep munca lor de brute, cu fruntea întunecată, cu o licărire de năd jde și răzbunare în fundul sufletului lor de oameni necăjiți.

În »Tesațiilor« lui G. Hauptmann efectul e ne-

sămănat mai sguđuitor. În scenele din urmă, când muncitorii răzbat în palatul fabricantului, spărgând ușile și sdrobind tot ce le sta în cale: tablouri, oglinzi, fotele, pianul.. te ridici electricizat din stal, cu pumnii strânși, cu fălcile încleștate, dai să țipi, dar nu mai ai glas — și lacrimile îți picură într'una și ești așa de fericit că s'a deschis, în fine, acest binefăcător ventil al emoției. În actul din urmă, când chiar șovăitorii s'au pus cu toții în grevă rămâne un singur moșneag credincios muncii sale de ilot. S'aude răpăitul puștilor din afară, se prăbușesc greviștii unul după altul, ci bătrânul își vede în liniște de lucru.

Un glonte rătăcit străbate prin geam, și moșneagul se prăvale peste război.

Și părăsești teatrul cu convingerea fatală: care va să zică tot una e; ori ești grevist, ori îți vezi de muncă înainte, tot trebuie să te prăpădești!

Aceste două capodopere — Brandes stabilește între ele un nex causal — îmi sugerau tablouri sângeroase, decât ori vedeam demonstrații în proporții mai mari. Priviam la miile de oameni, ce defilau cu fețele posomorite, cu garofe roșii la butonieră, sub egida steagului roș și a tablelor, cari spuneau cu «litere de sânge»: »Drepturi poporului« »Opt ore de muncă« ș. a.

Atunci mă gândeam la Gulliver în țara piticilor... Vedeam cum uriașul se deșteaptă din somn și întinzându-și membrele amorțite, rupe toate cătușele — jucării, cu cari piticii încercaseră să-l ferece. S'aude un zângănit de geam spart — ploaia de bolovani se pornește ca un ropot de grindină ucigașă — și într'o clipă toată lumea

se ascunde pe unde apucă. Intervine poliția, de sigur, și după câteva opintiri restabilește ordinea, dar nemulțămiiții au lăsat totuș în urmă ceva din nămolul unui riu înfuriat, ce să revarsă, măturând zăgăzurile..

Înainte cu câțiva ani, când cu greva dela căile ferate, m'am pomenit pe la Solnoc, în mijlocul unei gălăgii ne mai pomenite. Se auziau vorbiri înflăcărate, frânturi de Marseilleză, amestecate cu răcnete de oameni ieșiți din fire.

Scot ceasornicul și rămân nedumerit: trebuia să fiu deja în Pesta!

— Ce-i aici, d-le conductor, de ce nu plecăm? El ridică din umeri cu indiferență:

— E o Intrunire a noastră. Cât pentru plecare — nu știu. Se prea poate să ne oprim aci. Și izbi ușa în urmă!

Pasagerii făcură ochi mari; citiseră cu toții de greva ce se pregătia, dar nimănui nu i trecuse prin minte, că lucrurile se vor încurca așa de repede. Pornirăm într'un târziu — și trenul se opră la toate haltele, adese chiar pe câmpul deschis. Privim tot mai îngrijorați la pusta ce se întindea în fața noastră, fără să mai îndăzrim a cere conductorului vre o deslușire. Simțiam, că soarta noastră e deocamdată în mâna lui și că afacerile urgente, cari ne așteptau, aveau să se ducă dracului.

Și așa, funcționarii dela căile ferate au terorizat țara întreagă; toate brânșele de meseriași ne terorizează mai mult sau mai puțin, scoțându ne cel din urmă ban din buzunare.

Până să intervină oblăduirea să facă ordine te ai ales cu daune enorme, și cu convicția — de altfel foarte instructivă și moralizătoare — că

și își dau toată silința ca, prin o echilibrată de tertipuri, să reducă cu desăvârșire importanța problemei naționaliste. Prin asemenea acte de șoticărie însă se aduce numai o gravă atingere omeniei politice în această țară. Dacă guvernul unguresc de astăzi nu are în arsenalul său ceva mai bun decât această vulgară duplicitate și această netrebnică ambiguitate într-o problemă de pace internă, Săveranul nostru se va convinge în urmă singur, că s'a înșelat, când i-a încredințat lui Khuen aceasta misiune.

Di Vasile Goldiș — pus sub acuză. Am anunțat că parchetul din Arad a intentat un proces de agitație contra d-lui Vasile Goldiș, pe motivul că s'a într'un alocurs rostit astăprimăvară în turneul d sale electoral, în comuna Șoimoș, și-ar fi agitat aderenții în contra partizanilor candidatului ungar. Sâmbătă a ajuns afa-cerea înaintea senatului de acuză a tribunalului din Arad care pe cum aflăm a pus pe dl Goldiș, sub acuză. Dl Goldiș nu s'a înfățișat înaintea senatului. Apărarea a susținut-o dl Dr. Romul Veli.

Prigonirea fruntașului din Arad, face o deosebită impresie în public și deșteaptă în cercuri largi interesul opiniei noastre publice față de desbaterea finală care acum va avea loc în curând.

— **Universității nouă.** Din expunerea de motive a ministrului de finanțe despre bugetul anului viitor 1911 se învederează că în cele din urmă s'a adus hotărâre și în chestia universităților nouă ce sânt a se înființa.

Ungaria se va spori cu patru universități cari se vor ridica, treptat și cum vor permite mijloacele orașului, în Pressburg, Kassa, Dobrișin și Cinci Biserici și o facultate tehnică în Timișoara.

Pentru lucrările pregătitoare s'a luat în buget suma de 50.000 coroane.

Camera. Cea mai apropiată ședință a camerei e convocată pe Miercuri. La ordi-

nea zilei sânt proiectele despre 26 de vicinale și de cumva va mai rămâne vreme, se va intra în discuția reformei codului civil.

Situația în Croația. Comisia însărcinată cu tratativele dintre guvern și coaliția sârbo-croată s'a înfățișat Sâmbătă la banul Tomasich ca să se constătuiească asupra șanselor unei cooperări pe baza transacției cu Ungaria. Conferența, care a durat mai multe clișuri, s'a sfârșit fără nici un rezultat pozitiv. Barul a plecat, încă în noaptea spre Duminecă, la Viena.

Conferența prelaților catolici. Sâmbătă s'a început ciclul conferențelor prelaților catolici din Ungaria, în Budapesta. Conferențele sânt prezidate de primatul romano-catolic Vaszary. Din partea bisericii române greco-catolice iau parte la conferențele acestea mitropolitul Dr. Victor Mihail de Apșa și episcopul Orășii mari Dr. Demetriu Rada.

În conferența de Sâmbătă prelații au redactat o adresă de protestare contra vorbirii primarului Romei, Naitan, adresă care va fi trimisă sfântului părinte din Roma, drept consolatie pentru leșirile violente ale primarului evreu. Prelații s'au îngrijit apoi de păstoria emigraților în țări străine, înstituiind misionariate.

Delegațiunile.

»Si vis pacem, para bellum«. — O replică a episcopului Hossu. — Triallismul.

În numărul nostru trecut am dat, în partea ei esențială, discuția ce avut loc la începutul ședinței de Sâmbătă a delegațiunii ungare, discuție dominată și de data asta de contele Tisza, care a reușit să cucerească atențiunea, nu numai pe cea a cercurilor politice, ci și pe cea a curții, prin îndrăzneala cu care a abordat principiul fundamental al militarismului »si vis pacem, para bellum«. Contele Tisza a susținut, cu o tărie, fără de păreche până azi la bărbații politici unguri, programul militar al dinastiei și a făcut acest lucru cu risicul de a-și pierde popularitatea între Unguri. Dar nu și a pierdut-o, ci a sporit-o chiar, dându-ne

astfel dovada semnificativă a considerației de care se bucură, în sferile curții, elementul unguresc, în urma situației sale economice din ce în ce cu mai multe garanții de durabilitate. Contele Tisza pe lângă că s'a restabilit pe deplin în fața dinastiei, care pare învoită să-i uite greșeala de a fi apoteozat amintirea rebelilor dela Arad, e pe cale de-a ajunge cel mai agreat bărbat politic ungar în sferile curții și împrejurarea aceasta pare a ne spune, că *aspirațiile imperialiste ungurești vor putea în cele din urmă să cadreze cu programul politic al dinastiei.*

Că elementul unguresc se bucură azi de-o situație extrem de favorabilă, par a fi înțeles toate cercurile politice din Ungaria și numai înțelegerea asta pentru adevăratul fond al atitudinii contelui Tisza, poate să ne lămurească asupra împrejurării ciudate, că declarații, pentru cari, până și în trecutul apropiat, oricare bărbat politic ungar ar fi fost surghiunit și timbrat drept trădător, azi sânt comentate cu o rezervă binevoitoare, ba cu elogii chiar și tocmai în presa de-un caracter pregnant imperialist.

Tot în ședința de Sâmbătă a fost adus în discuție și discursul deputatului român din Bucovina Simionovici. (Publicăm azi acest discurs în întregime, în altă parte a ziarului. — Red.) Cel care a ținut să respingă »acuzele nedrepte«, e contele *Baththyány*, cunoscutul protegitor al »acțiunii moderate«. I-a replicat episcopul român al Lugojului. Vasile Hossu, așa după cum se poate citi la vale. Discuția asupra situației oprimate a Românilor, întocmai precuș izbucnirea unei flăcări primejdioase, a fost numai decât localizată și oratorii cari au urmat, au abătut iarăși situațiunea spre apele imperialismului unguresc.

Sfârșitul ședinței de Sâmbătă.

După ce a accentuat necesitatea unei monarhii cu o mare putere armată, în interesul păcii și al neamului națiunilor din Balcani, contele Tisza a continuat astfel.

în marele mecanism al vieții de astăzi, chiar cel din urmă șurub încă și are partea lui de muncă importantă.

Și așa muncitorii »cu palma«, începând dela măturătorii de stradă până sus la mecanicii drumului de fier și-a fabricelor pot să ne convingă din când în când, cât de necesari sânt ei pentru susținerea în rînduială a clădirii sociale, scociorînd, cu acest prilej de obicei și o îmbunătățire a lefurilor.

Lucrurile iau cu totul altă față însă, când intelectualii încearcă și ei a recurge la această soluție atât de binevenită claselor mai inferioare.

E vorba de mișcarea ce s'a pornit în sinul profesorilor dela stat pentru urcarea lefurilor, mișcare foarte îndreptățită de altfel și bazată pe promisiunile concrete ale celor ce conduc destinele instrucției. De sigur e un înalt interes de stat, ca slujitorii instrucției să-și îndeplinească cu toată dragostea munca lor de propovăduitori ai științei, la adăpostul grijilor materiale, având măcar aceiași retribuție ca a celorlalți funcționari cu calificăție similară.

S'au scris articole de fond în toate jurnalele,

remarcând importanța acestei mișcări îndreptățite și arătând cu cifre, că salariul de până acum nu e suficient pentru trai, în conformitate cu treapta socială, ce profesorii trebuie să o ocupe; s'a ținut un congres, s'a prezentat o deputație monstră la ministru, dar toate au fost degeaba. Profesorimea s'a împrăștiat mâhnită pe la vetrele lor, cu hotărârea de a se retrage dela orice acțiune culturală, în afară de orele obligatoare de prelegere. Un fel de rezistență pasivă, așadar!

Desigur reuniunile culturale vor simți însemnate pierderi prin retragerea profesorilor dela muncă, dar cât de palidă e această pierdere *culturală* în raport cu acele materiale!

Mecanismul statului își va purta înainte șurubăria lui complicată, fără să i pese mult, dacă mișcarea culturală va stagna pe un interval oarecare; poate trăi destul de comod și fără o prea mare eșofare culturală! Când e vorba însă de funcționarii dela căile ferate sau dela poșta, ori de alții de acest soi, chestiunea e ardentă și trebuie rezolvită în timpul cel mai scurt.

Și să nu creadă cineva, că numai profesorii sânt trecuți cu vederea, când e vorba de îmbu-

nătățirea soartei, ci și alți intelectuali, ca de pildă medicii, cari sânt tot așa de ingrat tratați.

Și peste tot: intelectualii.

Omenirea a fost împărțită cu veacuri înainte în două tabere: în aceia a privilegiaților, cari au beneficiat de toate favorurile, și în aceia a muncitorilor simpli cari trebuiau să se îndestulească cu ce i-se dă. Azi, muncitorul cu palma, a ajuns a fi privilegiat în țara noastră, iar intelectualii trebuie să se mulțumească cu situația așa cum este, căci o amenințare cu greva mai întâi nu e demnă de cultura ce o au, al doilea nici nu pare a jigni deocamdată interesele »ardente« ale obștei!

Al.

Dr. Stefan Tămășdan,

medic univ. specialist în dentură,
Arad, vis-à-vis cu casa comitatului.
Palatul Fischer Eitz. Poarta II.
Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Fabrică de parchete,

Cluj—Kolozsvár.

Fabrichează orice parchete din stejar și carpen pe fond de asfalt.

Lucrări de cherestrea în orice mărime, în lemn de stejar, carpen și brad.

Primește prelucrarea completă a dusemelelor.

Într-o bună dimineată ne putem găsi în fața unei noi puteri concentrate în Balcani. După un anumit restimp de reculegere pentru Ruși, reculegere și carei proces decurge azi fără mult zgomot, va sosi clipa, când Rușii vor intra cu multă putere de expansiune în Balcani. Se poate însă că Rușii încă să fie conduși de considerațiile mai superioare ale păcii, un război însă nu e cu neputință, căci Rusia își va condiționa atitudinea de situația noastră militară. E de o colosală importanță pentru monarhie puterea ordinii, a unei situații consolidate și a unei sigure capacități de acțiune. Dacă are undeva în lume o importanță adevărată lozina *si vis pacem, para bellum*, la noi importanța ei e deosebit de mare. Situația noastră politică e de așa, că după izbânda recentă a diplomației noastre, nu ni este lertat să odihnim, ci să ne fortificăm în mod din ce în ce mai potențat armata. Ministrul de externe a cerut să-i dău soldații, căci numai așa va putea să facă o bună politică.

Contele Batthyányi: Vorbește despre chestiunea românească. Spune că situația Ungurilor din România e cu mult mai jalnică decât cea a naționalităților din Ungaria. Deci învinuiri ce s'au rostit în delegațiunea austriacă împotriva Ungurilor sânt cu totul lipsite de temel. Cere ca ministrul de externe să întrevină și să pufe un sfârșit campaniei antimaghiare a presei din străinătate.

Episcopul Vasile Hossu: Respinge afirmația fostului secretar general Mezössy, că votul universal ar accelera tendințele separatiste ale Românilor. Declară că reforma electorală — oricum ar fi ea întocmită — nu va influența atitudinea Românilor în felul arătat. Poporul românesc a fost totdeauna credincios unității coroanei. Revoluția lui Horea și Cloșca a avut un caracter pur economic și tot de ordin economic su fost și motivele sfârșirilor dintre Unguri și Români în 1848. Se declară aderent al concepției contelui Tisza, după care nevoile naționaliste vor dispărea treptat cu întărirea monarhiei și a Ungariei. Se vor ameliora și relațiile noastre cu statele din Balcani și îndeosebi cele cu România.

Mai vorbește contele **Apponyi** repetând declarațiile sale din ședințele anterioare și apoi **Holló**.

Delegațiunea austriacă.

S'a continuat discuția bugetului Bosniei și Herțegovinei.

Delegatul **Nemetz** spune că constituția Bosniei nu e vrednică de această denumire. Contele **Lator** cere ministrului președinte Blenerth lămuriri cu privire la linia ferată din Dalmația.

Sustersic protestează împotriva tendințelor maghiare de a reincorpora Bosnia la Ungaria și solicită clarificarea situației de drept constituțional a țrilor anexate. Singura soluție ce se poate da problemei Bosniei, e ca *Bosnia și Herțegovina să fie unită într'un întreg unitar și inseparabil cu celelalte țări slave dela Sud*. Numai dacă ne vom întoarce la ideea *trilateralismului*, vom putea să facem o politică sănătoasă în Balcani.

A vorbit **Horsky**, apoi **Renner**, care a spus că, constituția Bosniei e hibridă și că popoarele din Bosnia ar trebui să-și aibă reprezentanți în delegațiunile. **Stumm** respinge pretențiile Ungurilor asupra Bosniei, căci nu sânt întemeiate pe nici un drept istoric.

Massaryk cere ca Bosnia să trimită reprezentanți în delegațiunile și critică constituția, care e o expresie mai blândă a absolutizmului și ia locuitorilor orice libertate politică și economică. Urgitează răscumpărarea cmețiilor.

Ședința următoare s'a anunțat pe azi.

Chestiunea română în delegațiunea austriacă.

— Discursul rostit de deputatul român bucovinean Dr. Simionovici în ședința dela 8 Noemvrie. —

În numărul nostru de Vineri am înregistrat — dând un rezumat telegrafic — discursul rostit de deputatul român bucovinean Dr. Teof. Simionovici, deputatul Rădăuțului, în delegațiunea austriacă despre chestia naționalităților din Ungaria.

Publicăm azi discursul întreg după notele stenografice oficiale.

Domnilor delegați!

Poporul român care locuiește în răsăritul monarhiei noastre, va saluta cu bucurie sinceră comunicările dlui ministru de externe despre tripla alianță, care garantează pacea nu numai nouă, ci și tuturor popoarelor europene; va saluta comunicările aceste cu bucurie nefericită, fiindcă tripla alianță a fost întâmpinată de către Români întotdeauna cu cea mai mare simpatie. Mai ales alianța cu Germania ne-a adus servicii strălucite pe timpul crizei ivite în urma anexiunii. Abia atunci ne-am dat cu adevărat seama cât de prețioasă e pentru noi alianța cu Imperiul german. Memorabilă și înălțătoare a fost în acea vreme și atitudinea împăratului Wilhelm... De asemenea ne face o deosebită plăcere declarația dlui ministru de externe că relațiile noastre cu Italia devin tot mai strînse. În special noi Români am dorit ca tripla alianță să se lărgească prin alăturarea Regatului României (aprobări vii). În realitate e poate așa. Se știe doară de obște că Regatul României s'a alăturat la tripla alianță. Ne am bucura însă dacă această alipire ar găsi o expresie formală și incontestabilă și aș fi dorit ca în acest punct raport dl ministru de externe să fi fost mai comunicativ.

Domnilor delegați!

Nu pot să nu-mi exprim convingerea că această țintă a politicii noastre externe o putem atinge numai dacă politica noastră internă corespunde chemării ei. De vreme ce însă la noi în Austria Români au libertatea de a-și cultiva individualitatea și a se dezvolta neîmpedcați, în Ungaria Români sânt despoiați de drepturile lor cele mai elementare. Firește, nu vreau să fac răspunzătoare pentru aceste stări întreaga națiune ungurească; departe de mine și gândul de a provoca cercurile ungurești dominante. Vreau numai să vă îndrept atențiunea asupra stărilor nesănătoase în cari trăiesc Români din Ungaria.

Situația poporului românesc care a fost în totdeauna credincios țării și dinastiei e aproape deznădăjduită. Cele mai elementare drepturi cetățenești li se denegă Românilor din Ungaria. Li se contestă doară și dreptul cel mai firesc, dreptul de-a se considera și simți un popor propriu. Și Români n'au nici măcar puțința de a-și exprima dorințele și plângerile, pentru că în Ungaria există o lege electorală, care pare a corespunde numai nevoilor politice ungurești. Afară de aceasta la alegerile din urmă s'au săvârșit abuzuri și volnicii cum nu s'au mai pomenit în vre un stat civilizat. Și rezultatul a fost că un popor de mai bine de 3 milioane a ales numai 5 deputați, cari și-au plătit alegerea cu prețul alor 8 morți, alegători împuşcați de jandarmi. Amintesc numai Șomcuta și Mărginenii.

Domnilor delegați, ca să vă puteți da seama, măcar în mod superficial, ce soartă au deputații români din parlamentul unguresc, voi cita numai un singur caz. Deputatul Dr. Alexandru Valda citase într'unul din discursurile sale o poezie românească și una ungurească, pentru a arăta ce roade aduce șovinismul în amândouă taberele. Pentru acest citat, deputatul Dr. Valda a fost scos din parlament cu forța și șovinistii unguri vreme mai lungă l-au împiedecat să mai intre, încât n'a fost în stare să și implinască chemarea ca deputat. În care alt parlament al lumii s'ar mai putea întâmpla un asemenea scandal? Iată, domnilor delegați cum se respectă în Ungaria libertatea cuvântului când e vorba de Români.

Guvernul unguresc ar avea acum să alcătuiască o nouă lege electorală, la dorința expresă a Maj. Sale. Ni-e teamă tare că trăgănează a-

ceastă reformă numai fiindcă nu s'a putut pe deplin înțelege asupra mijloacelor și căilor cum să i despoaie pe Români de orice drepturi. Avem însă nădejde că Maj. Sa nu va sancționa o lege care tinde la nimicirea Românilor, ci dimpotrivă va stăruia ca și legea electorală din Ungaria să se întemeieze pe principiile legii electorale dela noi.

În ce privește libertatea de presă, această libertate în Ungaria există numai pe seama Ungurilor. Dovadă e faptul că într'un interval scurt, în acești 6 ani din urmă, în rândul întâi însă sub regimul coaliției, redactorii puținelor ziare nemaghiare au fost condamnate pentru critica politicii guvernamentale în total la 182 ani închisoare și 300 000 coroane amendă în bani. Și mai mult! Redactorul foii populare românești »Libertatea« a fost condamnat pentru reproducerea unui discurs rostit în parlament, — discurs reproduș fără orice comentariu! — la 8 luni închisoare și 300 cor. amendă. Și asta, în Ungaria, se numește libertate de presă!

Cercurile ungurești stăpânitoare știu însă să ascundă adevărul dinaintea opiniei publice, referindu-se mereu, în presa din țară și din străinătate, la legea de naționalități. Dar legea aceasta a existat pe hârtie; ordinațiuni și legi mai noi au scos-o cu desăvârșire din vigoare.

La aceste se mai adaugă disconsiderarea tuturor nevoilor culturale ale Românilor. Deși Români sânt un popor mai numeros de 3 milioane, dela introducerea dualismului nu li-s'a ridicat din partea statului nici măcar o școală; iar decăteori au încecat să ridice, cu cheltuieli proprii, o școală medie, guvernul le-a refuzat încuviințarea. Nu-i vorbă, înainte de introducerea dualismului Români și au ridicat câteva școli medii. Dar școlile aceste au să lupte din greu pentru existența lor, pentru că mereu să atentează la caracterul lor românesc.

Cum se respectă drepturile limbii românești dovedește ordinațiunea fostului ministru de culte, contele Apponyi, care îi cerește pe Români să se folosiască de limba micii lor chiar și la instruirea religiei. Numai prin o atitudine bărbătească neșovăitoare au reușit episcopii români să zădărnicească acest atentat împotriva școlii române.

Aceste atrocități sânt motivate de către cercurile ungurești stăpânitoare cu pretinsul irendentism al Românilor. În realitate însă Români din Ungaria de mai bine de 1000 de ani și-au vărsat sângele pe toate câmpurile de bătălie ale Europei pentru monarhia noastră și în această istorie milenară nu s'a petrecut un singur caz de tradare. Posibilitatea aceasta era de altminteri exclusă, pentru că existența națiunii române e strîns legată de existența monarhiei. Orice copil de țaran român știe că în clipa în care monarhia aceasta dispăre sau își pierde poziția ca mare putere, noi Români, cari sântem icuși între puternicii Slavi din nord și cei din sud, va trebui să pierim fără scăpare în marea slavismului. Și de-aceia pentru noi existența monarhiei e identică cu existența națiunii noastre. Nici un a ț popor, afară de Unguri, cari se află în aceleași împrejurări, n'ate atâtea interese pentru a întări monarhia ca noi Români. Și pentru aceia sântem supuși credincioși până la moarte ai acestei monarhii, nu deși sântem Români, ci pentru că sântem Români.

Cu atât mai mult ne jignesc acuzele neîndreptățite ale claselor ungurești stăpânitoare. Ce-i drept, în vremile din urmă, apreciind această statornică credință, câțiva distinși bărbați politici unguri, între alții contele Khuen-Héderváry și Ștefan Tisza, au crezut necesară — măcar în teorie — o înțelegere națională cu Români. Dar aceste tendințe suferă de o greșală mare încă din momentul nașterii lor, pentru că nici acești bărbați politici nu vreau să recunoască individualitatea națională a Românilor. Și recunoașterea acestei individualități e condiția primordială a oricărei înțelegeri. Cu toate aceste sânt convins că va trebui să se ajungă la o înțelegere între Români și Unguri, pentru că înțelegerea aceasta e nu numai în interesul Românilor, ci și în interesul Ungurilor, mai ales că amândouă popoarele — și Români și Unguri — cum foarte bine a observat zilele trecute contele Tisza — sânt avizați la sprijinul lor reciproc în marea slavismului care li înconjoară.

În rândul întâi e chemarea dlui ministru de externe să poarte grijă de poziția ca mare putere a monarhiei noastre. În această privință el e

Dentist român în Arad.

VIRGIL MUNTEAN
Szabadság-tér Nr. 3. Lângă farm. Rozsnyay.

Dinți artificiali în caucuc dela 4 cor. în sus. Coroane de dinți în aur 24 cor. Dinți cu șurub în aur și platină 20 cor. Poduri în aur și aluminiu, cari nu se pot scoate din gură, în preț cât se poate de moderat și în rate lunare. — — — Garanția până la 10 ani. Reparaturi la pieze făcute de mine se efectuează gratis. Cei din provincie se efectuează lucrările în aceeași zi.

pentru noi Români din Austria singurul organ competent. La el, la paznicul plin de succese al poziției de mare putere a monarhiei, apelez acum, rugându-l să și pună în câmpână toată influența pentru a promova înțelegerea dintre Românii ungurii și Ungurii. Această înțelegere va fi pentru monarhia noastră o adevărată binecuvântare și va fi pentru dl ministru de externe un puternic sprijin în străduințele sale de a menține poziția de mare putere a monarhiei. (Aplauze vii)

Scrisori din București.

Al cui e Vámbéry Ármán? — Invieria Mesopotamiei. — Paradisul — Certele între farmaciștii și farmaciști.

București, 13 Noembrie.

Felul cum Maghiarii au sărbătorit pe Vámbéry, cu ocazia împlinirii a cincizeci de ani dela intrarea lui în Academia maghiară, n'a rămas fără ecou în sufletele conaționaliilor lui din România. Neamul lui Izrail a tresărit de fericire, văzând cinstea, de care unul dintre fiii lui a fost împărțit în lumea învățaților unguri, cinstea, pe care neamul românesc, mai puțin însufletit de colaborarea iudaică la cultura națională, n'a voit s'o dea lui Gasler, care ne înjură acum din Londra, nici lui Șineanu, care ne omora cu dragostea până la refuzul categoric d'a l-se oferi o catedră la Universitatea din București. E un păcat al sufletului nostru curat de a nu putea suferi pe dânsul nici o pată. E lipsa noastră de dorința de a sporii numărul nostru cu Români făcuți Ungurii au însă principii contrare. De sigur că Vámbéry se dă azi drept ungur neaos. Nu tot așa socotesc însă conaționaliul lui, cari se fălesc cu dânsul tocmai pentru că este evreu. Iată ce scrie »Egalitatea«, ziar ovreiesc redactat în limba românească:

«In 9 Octombrie, Academia Ungară de științe a serbat a 50-a aniversare a alegerii ei ca membru, pe învățatul și cercetătorul veteran Herman Vámbéry. Cu această ocazie în ședința plenară a Academiei, sub președinția d-lui Albert Berzeviczy, s'a luat hotărârea de a se trimite o deputațiune la Vámbéry spre a înmîna celebrului profesor adresa jubilară. Membrii comisiunii au fost, afară de consilierul intim Berzeviczy și al doilea președinte Zsolt Beothy, secretarul general Gustav Heinrich, președintele secției științifice Ignaz Goldziher, și secretarul acestei secții Josef Szinyey junior. Într-o frumoasă și bine simțită cuvîntare președintele, Albert Berzeviczy, îl felicită pe jubilar, și-i înmîna diploma de membru onorific al Academiei.

Vámbéry e evreu. Se credea un timp că a cedat străduințelor și a părăsit iudaismul, dar de curînd el a desmîșnit aceasta formal, arătînd că de sus apreciază iudaismul și că de jos privește pe dezertori, Vámbéry a introdus pe Herzl la sultan, căci avea cu el relații strînse.»

În timp ce Ungurii sărbătoresc în Vámbéry pe unul dintre cei mai de seamă orientaliști ai lor, neamul lui, de care nu s'a despărțit, de care este legat prin sânge, vine și și l reclamă. Este și aceasta o pildă, din care visătorii maghiarizării ar trebui să tragă multe și folositoare învățăminte. Vámbéry, după afirmațiunile lui și ale conaționaliilor lui, a rămas Evreu. Și la fel au procedat toți acei Evrei, cari, din interes au făcut pe patrioții unguri, lăpădându-și — numai în aparență — numele și legea. În fiecare patriot maghar de origine iudaică există un soldat devotat al Talmudului.

Guvernul finerilor turci ține să se cunoască în țările din spus năzuințele lui, gândurile de care este preocupat. Pe lângă dările de seamă trimise marilor ziare europene, o mulțime de învățați turci au fost trimiși să țină în principalele orașe străine, conferințe, prin cari să atragă simpatia cercurilor politice față de acțiunea junilor turci. Unul dintre aceștia, d. Sato Samo Bey a sosit la București și aseară a ținut la Ateneu o interesantă conferință, vorbind despre »Invieria Me-

sopotamiei«. Făcînd un scurt istoric al acestei provincii otomane, conferențiarul a arătat marile greșeli ce s'au făcut în trecut lăsându-se în pătrînire o țară, care altădată a fost grînarul, de unde se aprovizionau Xerxe regele Persilor. În vechime Mesopotamia avea peste 40 de milioane de locuitori. Azi numărul acestora abia trece de cinci milioane. Turcia, prin lucrările de irigație ce le va face, va reinvia acest pămînt, pe care sunt atâtea urme din timpurile de splendoare ale Babilonului, unde după cum spune legenda, ar fi fost și Paradisul, despre care ne povestește Biblia. Pe lângă vechile canale de irigație, rămase din cele mai vechi timpuri se vor mai face alte șapte, dînd astfel locul dintre Tigru și Eufrat umezeala necesară pentru prosperarea agriculturii.

Amintînd legenda Paradisului, dl Samo Bey spune că această legendă trebuie să se fi format cam astfel: Patriarhul Avram, care locuia în Ur, văzînd rătăcirile concetățenilor săi, cari se închinau la idoli, a plecat, însoțit de familia și servitorii săi, spre Palestina. În drumul lui, după ce a trecut prin mai multe ținuturi sărace, a ajuns la Hit. În dreapta Eufratului, unde savantul englez Wilam Wilkoks crede că ar fi fost Paradisul despre care se vorbește în Biblie. Frumusețea locului pe de o parte, pe de altă parte bogăția lui a făcut să se creadă că aici ar fi fost raiul.

Vorbînd despre locuitorii din Mesopotamia, conferențiarul otoman a descris cu multă căldură și însuflețire viața beduinilor din Arabia, arătînd noblețea și cinstea lor. Un exemplu: Când beduinul compără ceva pe credit, lasă drept amănec câteva fire din barbă! Până acuma nu există însă nici un caz, în care beduinul să nu fi venit să și scoată amănecul.

Impresia făcută în public a fost că se poate de frumoasă. Dl Samo Bey vorbește o franțuzăscă foarte frumoasă. Prin felul cum se prezintă și se atragă îndată simpatia auditorului.

În curînd se va ține la București concursul pentru obținerea dreptului de a deschide noi farmacii. Cum regulamentele prevăd dispoziții numai pentru băbăși, licențiatele în farmacie se agită, cerînd ca și ele să fie admise la concurs. Fiind locuri prea puține, licențiatii, cu tot respectul ce-l datoresc sexului slab sînt de părere că femeile să nu fie admise la concurs. De aici o interesantă discuție între licențiatii și licențiatele în farmacie, cari, cînd este vorba de asigurarea carierei lor, uită și gentilețea și prejudecățile și regulile codului manierelor. Discuția pornită înălta diferențele societății a ajuns în public. Ziarele au început să se ocupe cu ea. Motivele licențiatilor sînt: Femeile nu prezintă destuiă garanție spre a putea ocupa postul de farmacist. Pe de altă parte, întru cât este vorba de un favor din partea statului, ele nu recompensează prin nimic acest favor, pe cînd bărbășii fac serviciul militar. Ar fi deci foarte echitabil ca statul să ceară și licențiatelor în farmacie să l facă anumite servicii. Firește nu le cere nimeni serviciul militar, dar ar trebui să servască și ele ca infirmiere pe lângă spitale un timp egal cu acela, pe care tinerii sînt obligați a l face în armată. Discuția continuă pe această temă și promite a deveni din zi în zi tot mai interesantă.

Un răspuns pentru Birăuț.

Primum următoarele rînduri:

Am somat pe Birăuț acum vre-o săptămînană să publice un document, cu care mă amînițea de mai multe luni, o scrisoare »compromițătoare«. După o chibzuire matură de-o săptămînană de zile, Birăuț recurge la o stratagemă: se face de cătră pădure și mă somează el pe mine să precizez de ce scrisoare e vorba. Dacă directorul »Luptei« crede că se poate juca cu mine și mă

poate purta, cum porți și învârtești: o pisicuță după un capăt de ață, se înșală. Nu-i voi face onoarea de-a discuta cu el. Sînt alți domni mai mari ca i l disting cu cinstea asta și poate fi mulțumit cu atîta. Mărturisesc că l-am socotit mai inteligent decît să încerce păcăleli atît de simpliste și șiretenii atît de vulgare. Dacă ai uneori decepția plăcută de a socoti pe un prieten mai inteligent decît este, în schimb ai o deziluzie dureroasă cînd te convingi că un adversar e de-o »inteligentă« inferioară decît îl crezusei (în privința caracterului cred că nici B. nu se pretinde superior nimănui). Crede Birăuț într'adevăr că îi voi înși a eu »documentele« ce pretinde că are împotriva mea? Adevărații distrugători și desvâlitori de secrete senzaționale au obiceiul de-a ataca și de-a desvâli el și nu așteaptă rugăminți.

Se pare însă că Birăuț nu are curajul de-a face »desvâlirea«, știînd că »documentele« sale sînt o puscă goală și că »destăinuirea« nu l-ar aduce decît pagubă și nici un folos.

În sfîrșit o observație. Birăuț mă întrebă ce am să mă fac, de a mă las de gazetărie. Solicitîndu-mă asta călătorez și mă înduioșează. În sfîrșit iată totuși un om dela conducerea partidului care se interesează de soarta unui gazetar rămas fără pîne. Atîta interes pentru mine mă face comunicativ și sincer. Îl voi mărturisii deci lui Birăuț proiectele mele pentru viitor lătă le.

Am de gînd să părăsesc gazetăria care m'am convins că nu l rentabilă. Am hotărît să învîț meșteșugul de tipograf, și nădăjdulesc să ajung cu el mai departe.

Proiectez înființarea unei tipografii și a unui ziar pentru popor. Cînd va ajunge să înflorească, cînd va atinge cifra de 10—12000 mii de abonați, sînt hotărît să vînd ziarul lui Burdea, rezervîndu-mi însă dreptul de proprietate, și trăgîndu-l pe el pe sfară. (Va fi, ce l drept, greu să l călesc pe Burdea, dar sper că amicul și binevoitorul meu Birăuț mă va ajuta cu sfaturile și experiențele sale câștigate în materia asta). Pe urmă voi vînde ziarul partidului național care sînt sigur că nu va întârzia a mi oferi mai mult decît Burdea spre a feri foala de politică antinațională.

Stăpînirea ziarului vîndut va rămîne bine înțeleș tot a mea, căci cred să reușesc a trage și partidul național pe sfară (lucru mai ușor la care nici nu e nevoie de sfaturile lui Birăuț).

În sfîrșit, într'un moment dat, voi arăta și partidului ușa și mă voi face *brevi manu* proprietar și director al altor ziare cari nu mi-au aparținut nici odată. De aici înainte va fi ușor. Dacă s'ar mai încumeta cineva să mi-se împotrivesc, îl voi insulta, îl voi calomnia și l voi spuibera.

Nu voi cruța pe nimeni și l voi compromite pe toți cu colecția de documente și de scrisori particulare fie și furate, pe care voi avea prevederea de-a o strînge și pe care o voi publica în ziar. Voi fi spaima tuturor, curățitorul și asanatorul moravurilor publice primejduite. În cele din urmă voi triumfa, fără îndoială. Voi realiza toate scopurile ce am și pe cari nu le-am putut ajunge ca ziarist cîștit. Voi fi director și proprietar de gazetă (cu sprijinul solidar al altor proprietari de gazetă din provincie), șef politic-național, om de încredere al partidului, cunoscător al tuturor secretelor sale. Ca răsplată pentru meritele mele, partidul național îmi va încununa opera, oferindu-mi un mandat de deputat (sînt însă hotărît să nu mai primesc decît un cerc sigur, căci uitasem să spun că m'am păcălit odată cu unul nesigur). Într'un cuvînt, sînt sigur de succes. Cine mi-s'ar mai împotrivi? Nimeni. Un singur ziar și un singur om curat mai rămîn cari m'ar putea împiedeca și m'ar putea zdrobi în virtutea calității lor de apărători și curățitori ai moravurilor publice, numai de ei mai am teamă. E *Lupta* de azi și directorul ei Birăuț...

Aceștea sînt planurile mele și dacă Birăuț mai dorește și alte amănunte interesante despre cariera ce voi face, îl servesc cu plăcere, deși mă îndoiesc că le va mai cere...

Sibiu, 12 Noembrie..

Gh Popp.

Cei cari
doresc: **mobile**

bune,
frumoase,
ieftine,

să se adreseze cu toată încrederea fabricanților de mobile
Székely și Reti
din Marosvásárhely,
(Plaza Széchenyi 47).

La cerere prezentăm și în provincie bogata noastră colecție. La înțelegere aparte expedăm franco în orice parte a Ardealului. - Atelier de primul rang.
— Mare asortiment de —
trusouri pentru mirese.

Ecoul la „Manifest“.

— Declarația tinerimii din Brașov. —

Tinerimea română din Brașov, întrunită în ziua de 29 Octombrie v. 1910, luând în discuție chestiunea ziarului «Lupta» face următoarea declarație:

După ce clubul deputaților români, al căror ziar autorizat a fost ziarul «Lupta», a decis să întrerapă tipărirea lui, protestăm în contra apariției ilegale a ziarului sub numele «Lupta».

Numim uzurpare înstăpânirea personală a d-lui Birăuș peste acest ziar al partidului, căci abuzează de abonații și numele bun al lui, la crearea cărui nume dl Birăuș nu a contribuit.

Cerem deci proprietarului actual al ziarului, ca păstrând cel puțin aparențele unei proceduri corecte, să schimbe titlul ziarului său.

Tinerimea rom. din Brașov.

Alegeri congregaționale.

Com. Timiș. Din Secusigiu ne scrie un țaran fruntaș:

La 10 Noembrie n. a avut loc alegerea de reprezentanți comitatensi în comuna noastră Secusigiu, fiind aleși țarani români Dăfin Ili și Dimitrie Barbu. Laudă se cuvine bravei comune că a trimis în casa comitatului două sube albe, doi țarani fruntași. Ne simțim mândri că am putut duce steagul la izbândă, deși s'au găsit și între noi câteva uscături. Le zicem însă: câinii mârșă, turma trece înainte! — Trușiu Păianu, econom.

Din Vărădia ni-se scrie:

La 12 Noembrie n. a avut loc alegerea de membri congregaționali în frunța noastră comună Vărădia. Pe partea naționaliștilor au fost candidați bravii noștri luptători Dr. Titus Mălalu (adv. în Biserica-Albă), Dr. Iuliu Coste (adv. în Cisocva), Dr. Lucian Georgeviciu (adv. în Temes-Réká). Pe partea contrară renegatul preot unit R. Agoston, Rapszky Mihály (not.), Jabuca și Korossy Gy., Vârșet.

Cu părere de rău trebuie să vă aduc la cu noștință căderea noastră națională. Acești bravi țarani cari în rîndul trecut, la alegerea de deputați, au dat aproape 200 de voturi candidatului național, azi abea s'au prezentat vre-o 41 oameni. Și care de ce? Pentru că n'am avut conducători. Un singur conducător adevărat și credincios am avut, pe distinsul nostru preot gr. ort. Paul Mloc, căci pe ceilalți l-au pus membri de încredere ca de ex. pe Gheorghe Turcu, Ion Branca, Aurel Surdu etc. Învățătorul pensionat Gheorghe Tiunea, care în rîndul trecut a fost naționalist, azi s'a purtat într'un mod ticălos, votând împotriva Românilor.

Com. Făgăraș. Rezultatul general al alegerilor e următorul:

În total au fost aleși Miercuri 36 de membri noul pentru congregație, cum au fost și candidaturile. Din aceștia 20 sînt aleși partidului național, 6 Români »peștriși« coada celor dela putere, iar 10 sînt străini de neamul nostru. Între aceștia au fost aleși din grația unor fruntași de-ai noștri ticăloși și cu voturi românești, unii din cei mai șovinști matadori, cum este: Insp. școl. Szabó Elemér, Simon Jenő, prov. rom. cat. Siavars Hugo etc.

În ce privește cauzele căderii în unele cercuri, din Șercaia l se scrie »Oaz Tr.«

Aici trebuiau să se aleagă 5 membri. În lista oficială s'au pus 3 sași și s'au lăsat cei doi membri de pînă acum Dr. Pop German și contabilul Tamaș

Pop. Tredulele de votare erau făcute gata. Clubul român încă a avut cunoștință de acest pact, că adevărat în Șercaia se mulțimesc dacă se aleg cei doi români, și așa de alegători nu s'a interesat nimenea, așa că de pe sate s'au prezentat puțini de-ai noștri. Cînd colo în dimineața alegerii ce să vezi! Peste noapte au făcut alte țedule unde nu mai era vorba de German și Pop, ci au pus în locul lor, pe preotul din Vad, I. Bunea și așa au păcălit pe Dr. German mai ales, scoțindu-l din congregație.

Regretăm căderea dlui Dr. German, întimplată din mișelia străinilor și în urma neînteresării noastre.

Din bătrâni.

De Nicolau Szemere.

De unii cunoscută și iubită, de alții urâtă prin șovinism — de Viena e vorba. În ziua sf. Ecaterina a anului 1486 alt vînt bătea dinspre Carpați lubeau atunci cu toții Viena, căci aici era reședința glorioasă a nostru rege Matia, cel drept. — Din vremea aceea dătesă și coperșul roșu-alb verde al bisericii sf. Stefan.

Ne cîntea în vremea aceea mult pe noi acolo, poate ne și lubeau. Spre distracția poporului se țineau alergări de cal. Acestea se numeau Schirlachrennen, fiindcă cel mai iute cal, câștiga un postav roșu de schirlach, drept premiu. Cea dintâi alergare de cal de felul acesta s'a ținut în 1382. Cursele nu se făceau pentru premiul mari ca azi, venitele nu ieșeau dela totalisator. Alceva era sportul acela. Glorie și renume erau cusute în flamură — ce nu treceau poate neobservate nici de femeia iubită — nu ca și azi Mamonul sunător.

I. Cartea E. Schlager din 1835 »Wiener Skizzen aus dem Mittel-alter« schițează pe larg toată materia aceasta.

În ziua sf. Ecaterina în 1486 a fost o astfel de alergare de cal, pentru distracția poporului și cu prilejul acesta au alergat și caii al unor fruntași ai elitel, ceiace pîn' aci nu se obișnuia.

Schlager citează Registrele din Viena, unde aceștia sunt pomeniți cu numele și zice: »Majestatea Sa Craiul, Prea milostivul nostru Domn (Mathia Corvinul) a avut patru cai la curse:

Herr Peter Geors frei.
Wolfgang Widin I.
Görgi aprodul lui Kunig I.
Lukas diacul visternicului I.
Căpitan H. Nikolaus Kropetz I.
Hanns Pemflinger din Pesta 2 armăsari.
Paul diacul lui Knlesy Paulin I.

Mă interesa subiectul și eram curios să văz documentele originale. L-am rugat pe prietenul meu, Dr. Neumayer, primarul Vieni să-mi dea voie să cercetez arhiva Vieni și cu permisiunea lui am și privit interesantul document.

Curiositatea și osteneala m'a condus la o descoperire interesantă și la o mică îndreptare.

Întălu nu în Registre se face pomenirea de curse ci într-o carte admirabil caligrafistă și legată în piele aspră de căne: »Kammeramtsrechnung« Folio 9 1486. E scrisă pe un pergament frumos, literă de literă cap' de opere. Aci sunt și socotelile cheltuielilor făcute de oraș. Nu este contabilitatea dublă, ci lăcna e clară. Model al ordinei și a esteticel. Purtată an de an separat și împărțită după capitole și poziții. Manuscrisul original, frumos, curat și legișil, ca tiparul, spune: »Herr Peter Gereb, drey (nu peter Geors, cum se pare că a ceit inexact Schlager).

Cine era acela Geréb Peter, căruia îi alergaseră trei cai, nu prea trebuie să insist. Un brav și viteaz comandant al regelui Matia, căruia îi revenise un rol strălucit la ocupația Vieni în 1485 și în lupta dela Wiener neustadt după moartea regelui Mathia împotriva lui Ujaky Lörincz, comandantul lui Ladislau. În 1496 a fost judecătorul țării, în 1499 palatinul Ungariei. A murit în 1504 în întăritura Valpo, pe care l o dăruise regelui Matia.

În Ardeal și azi trăiesc Gerebil — numai din programele curselor a dispărut străvechitul lor nume. »Görgi des Knigs Knab« cine putea să fie acest »Gheorgh'ță«, aprodul atât de bine cunoscut al marelui rege în tot orașul? spre regretul meu n'am putut afla.

Lukas des Schützenmeisters Schreiber. Și aci e o mică greșală pentru că scrisul spune clar, ca

cel mai corect tipar »des Schützenmeisters Schreiber« adică diacul visternicului.

Acest Lucacl este tot un nume de botez, dar de ce neam nu știu.

Hans Pemflinger, un patrician de seamă, venit cu regele din Budă.

Paul des Knlesy, Paulin Schreiber, nu e altceva, decât diacul vestitul viteaz de pe Câmpul Pănel, Paul Chinez, ceiace azi s'ar spune așa: adjutantul excelenței sale a dlui general. Cine a fost acest Paul Schreiber, din ce neam de oameni, nu știu.

Nu se face nici despre acela dacă au învins caii prea milostivului nostru domn Matia ori alții — pomenire.

În 1487 în onoarea lui Matia Corvin, flămurile gornștilor și a muzicanților (Trummeter und Pfeiffer) ierau roșii, albe și negre.

O cursă foarte strălucită a fost în 11 April 1515 în prezența regelui ungar și polon, când au alergat 39 de cai. Acolo erau în toată solendoarea costumelor lor clerul înalt, nemesimea și burghezimea în haine de sărbătoare.

Caii cari alergau erau înregistrați în Rathhausul din Wipplingerstrasse și »gebührt« ul pentru ei se plătia cu câte un »ungarischer Gulden«.

Kammeramtsrechnungurile scrise așa de frumos și precis sînt păstrate cu îngrăjire din 1424.

Aici sînt însemnate cheltuielile anuale ale orașului, cheltuielile de război, pentru înarmări, pentru miliție, pe cari le plătea orașul Viena. Se arată în cifre cât a cheltuit orașul anual pentru tragerea la semn.

După Schlager deja pe vremea Babenbergilor erau în Viena societăți de tragere cu arcuți, documentat însă cel dintâi Schützenmeister Barchtold a fost un croitor în 1305.

În veacul XV sînt deja Püschenschützen Gesellschafturi alte Püschenschützen și Junge Püschenschützen.

În 1534 încep Armbrustschützen sub numele »Stachel Schützen«. Schützen mit Zillstachel. Teava avea deja vizir.

În 1449 era deja o localitate anume de tir: Zillstat bei Keraertor. Loc de tir la poarta Kärthner.

În 1534 deschid o societate de tir pe Reanwegen, eine Zillstatt für Stahl Schützen.

În 1548 deschid noul loc de tir pe Schmelz. În 1684 se unifică cele două societăți de tir, în Bürgerschiesstadt în Alsergasse.

Orașul Viena nu-și precupețea sacrificiile pentru dezvoltarea dării la semn și țintă. Așa de exemplu în 1475 a cheltuit pentru o serbare de tragere la semn 310 fiorini ungurești.

În această socoteală se găsesc ca cele mai mici, amănunte sumele cheltuite pe mere,brânză vin și părjolirea porcului.

Azi societatea de tir a civilor din Viena este una dintre cele mai puternice societăți de tir din lume, care exercită o influență vrednică de numele ei, în ce privește promovarea sportului tra gerii la țintă. Trad. de L. dr. B.

Românii și Rutenii bucovineni.

Desfăcându se Bucovina de Galiția, a recăștigat autonomia sa. La 1869, după un raport al Camerei de comerț din Cernăuți, în întreaga Bucovina erau 511.964 locuitori, între cari 209.116 Români și 191.195 Ruteni. Numărul Românilor este deci după aproape un secol dela încorporare abia cu patruzeci de mil mai mare decât atunci, pe când ai Rutenilor e cu o sută de mil. Astăzi Bucovina numără 250.000 Români și 300.000 Ruteni. El ne-au întrecut deci cu 50.000 scrie »Revista Politică« dia Cernăuți. Pe când la încorporare Rutenii nu făceau nici a patra parte din populațiunea Bucovinei, după 135 ani ei cuprind mai jumătate din țara noastră. Ei s'au înmulțit grozav adăogându-se mereu cu de-ai lor veniți din Galiția și cu de-ai noștri, cari fiind slabi de înger și-au uitat limba strămoșească și au îndrăgit-o pe cea rutenă. Dar rutenizarea n'a încetat, căci din districtul Cernăuțului, Siretului, Storoișnețului, Câmpulungului și Sucevei auzim

meru glasul de durere al Românilor, cari văzând poporul străin, strigă după ajutor. Din toate părțile auzim, că învățătorii ruteni, de regulă aduși din Galizia, sânt trimiși de autorități prin sate, unde până nu demult nu s'a mai pomenit de Ruși sau doară de câțiva torbari veniți tot din Galizia. Acești învățători își crează mai întâi câte un »Sicz«, cu ajutorul cărui bagă după aceea frică în elementele românești pașnice, atacă cu nerușinare pe păstorii de suflete români și încercă cu timpul afacerile în așa mod, că nimeni nu mai știe, ce să înceapă. Răzemați pe sprijinul stăpânirii și pe nepăsarea noastră acești apostoli ruteni isbutesc apoi peste scurtă vreme, a lăsa limba românească din școala populară și a o înlocui cu cea rusească.

Gemeni, Măriței, Milișăuți și Ceahor sânt locuri, cari ne dovedesc cele spuse. Dar câte nu vor mai fi fiind, despre cari nu se află nimeni să scrie. Din când în când răsare câte un Român, care cutează să se puie în luptă cu sistemul de propovăduire al Rutenilor. Rezultatul e însă de regulă tragic, căci afară de vre-un articol de fond într-o gazetă sau vre-o vorbă goală a cutărui »domn« nu mișcă nici un român măcar un deget pentru sprijinirea bietului martir, care la urmă amețit de nenumăratele lovituri contrare sau cade învins, sau se retrace așteptând alte vremuri mai bune. În fruntea școlii rutene stă un bărbat cu tărie de fier (părinții săi au fost Români) parcă anume pus acolo, ca să arate slăbiciunea fără margini a conducătorilor școlii noastre. Acest bărbat are tot sprijinul dorit dela deputații poporului său, sprijini, pe care se razi-mă el și față de stăpânire și față de noi Români. Atâta de departe a mers îndrăzneala Rutenilor și-a stăpânirii de a-i îndopa pe Români cu școala rusească, încât la Ipotești țărani români sătui de-o astfel de hrană au luat parii și-au măturat din satul lor pe toți învățătorii ruteni cu școală cu tot, în locul căreia au cerut școală românească, care de trei ani de zile încă nu li-s'a dat definitiv.

Pe terenul școlilor medii însă sânt Rutenii mai tari decât Români, căci ei au trei gimnazii complete susținute de stat, pe când Români numai două, dintre care unul e susținut din fondul religionar. Rutenii deși n'au inspector propriu de școlile medii totuși în conducerea institutelor lor nu se întâmplă provizorate de ani de zile ca la Români.

La Universitate Rutenii au două catedre, pe când Români una. Seminarul teologic rutenesc e mai bine frecventat decât cel românesc. În fine pe toate terenele Rutenii se arată mai bine organizați și dau dovadă de o mai bună organizație. Starea aceasta de lucruri e cu atât mai mult de regretat, cu cât Rutenii sânt dușmanii de moarte ai fraților noștri bucovineni, precum la rândul lor Polonii le sânt Rutenilor vrăjmași de asemenea de moarte. Iată un caz cu totul recent. Dumineca trecută s'a ținut în catedrala din Kasan (Rusia) un parastas pentru memoria studentului rutenean Cahanciuc, care a fost bătut până la moarte de profesorul său, un polon, pentru că n'a voit să spună »Tatăl nostru« în limba polonă. Episcopul naționalist rutenean, Jewlogi a proclamat pe nenorocitul elev Mihail Cahanciuc martir al neamului rutenesc și al bisericii ortodoxe.

Deplângem și noi victima aceasta a fanatismului, dar când ne gândim că și victimele devin călăi când pot, le am dori ca să și găsească ambii un stăpân strășnic care să le arate ce însemnează a persecuta pe un popor ospitalier în străvechea sa patrie. *Seara.*

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 14 Noembrie n. 1910.

— **Albumul d-rei Minerva Cosma.** Din Iași ni se scrie: În una din vitrinele dela »Cercul Studentesc« din strada Lăpușeanu a fost expus un foarte bine reușit și original birou, lucrat de maiștri români, cari fac cinste breslei meseriașe dela noi. Biroul, care este expus la vederea tuturor, a fost lucrat de către maestrul tâmplar Constantin C. Mălăescu.

Costul materialului întrebuițat este de 90 lei, lucrul 80 lei — sumă în definitiv mică, pentru un lucru care cere atâta răbdare și atâta meșteșug. Ornamentarea a fost făcută de către maestrul Procopie Grozariu, absolvent al școlii de meserii din Câmpulung (Bucovina), pe prețul de 120 lei.

Precum se vede, totalul atinge suma de 290 lei.

Motivele românești sânt luate din albumul *Minerva Cosma* din Sibiu. Ramele d-șoarei de tablou sânt lucrate de maestrul Rotariu și el absolvent al școlii de meserii din Câmpulung. Bondița a fost lucrată din piele de miel și mătase, de către maestrul cojocar Nicu Chehai.

E o operă de artă, pe care publicul ieșan se grăbește s'o admire.

— **Presă străină și aviatorii români.** Rezultatele obținute de aviatorii români au atras atențiunea tuturor cercurilor din străinătate, cari se ocupă cu deslegarea problemei aviațiunii. Ațâzî este la ordinea zilei inginerul Vlaicu, care a fost recunoscut de toți de primul aviator român. Nu este mai puțin adevărat că și încercările celorlalți aviatori sau viitori aviatori români prezintă destule garanții de seriozitate. De pildă ziarele din Paris s'au exprimat în termeni foarte elogiști despre aparatul inventat de dl Brumărescu, care nu este nici inginer, nici nu are vre-o școală sau pregătire pentru aceasta.

Ziarele italiene se ocupă de asemenea cu ultimele rezultate ale aviatorilor români. Dl Emilio Bossi publică în Revista Militară Italiană un articol în care scrie:

»Aviațiunea, ca mașine de sburat originale și ca inventatori naționali a făcut însemnate progrese în România.

Revista Militară citează aeroplanul Vlaicu, care a dat probe bune și face progrese în fiecare zi. Mașina va interveni toate manevrele viitorului. Alte aeroplane vor zbura în curând, ca aeroplanele Brumărescu, locotenent Goliescu.

Locotenentul Danielopol lucrează la un biplan original cu care speră să producă o adevărată revoluție în arta zburatului, aplicată la război. Cu biplanul său se va putea forma o flotă de multe alte biplane, toate conduse de un singur motor al biplanului central. Iar în nacela fiecărui biplan va putea sta trei soldați: o adevărată flotă deci.

În fine, Nicolae Ioan studiază un eliciod care va fi diferit de orice alt aeroplan. El se va înălța drept la cer fără a avea nevoie de spațiu larg ca să-și ia sborul și va avea putere de a rămâne fix în aer, dând mijlocul piloților militari de a-și face observațiunile lor.

— **Impotriva alcoolismului.** Propaganda antialcoolistă a societății internaționale a bunilor templieri, și-a recrutat și din societatea noastră câțiva aderenți fervenți, cari dezvoltă o activitate în toate privințele salutară și vrednică de laudă. Unul dintre acești propagandiști este dl Nicolae Mihulin, profesor la școala normală din Arad, care prin grai și scris, desfășură o activitate cu adevărat entuziastă împotriva flagelului, cum este numit alcoolismul, care decimează și duce la degenerescență omenirea. Ieri, Duminecă la ora 5

dl Mihulin a ținut una dintre aceste conferințe ale sale în sala seminarului din Arad. Publicul, care a umplut sala, în majoritate elevi de al seminarului școlii normale și elevi a școlii de fete, precum și câțiva reprezentanți ai societății din Arad — a ascultat cu un interes palpant expunerea colorată a conferințarului, care a pledat pentru abținerea totală, sperându-și ascultătorii de orice plăcutură de alcool.

Cu statistici, cu citate din diferiți fiziologi, dsa arată, că un popor, în care se încuibă alcoolismul, merge cu pași siguri spre degenerescență fizică și morală. Spune că d-sa a interpretat o propagandă antialcoolistă în comitat, trimițând scrisori la preoți și învățători, ostentivile sale au rămas însă în mare parte infructuoase. Face apel la tinerimea de față să se înroleze la marea mișcare regeneratoare a neamului nostru, prin propaganda exemplului propriu mai ales, ca viitori povăzitori și luminători ai satelor noastre.

Conferințarul a fost la urmă viu felicitat.

— **Suverani străini oaspeți ai Vienei.** Ziarul »N. Fr. Presse« din Viena aduce știrea că pe la începutul lui Ianuarie cel mai nou rege, Nicolae al Muntenegrului își va începe turneul de vizite pe la curțile europene. Viena va fi cea dintâi care va primi pe Nicolae și deja se și face pregătirile obișnuite ceremonii. Acelaș ziar spune că moștenitorul Alexandru al Serbiei îndată ce se va însănătoși o să meargă pentru anumită vreme să petreacă pe Coasta de Azur. În drumul său se va oprî la Viena, unde va mulțumi în persoană împăratului pentru binevoitorul interes ce a arătat pentru starea lui sanitară.

— **Dar pentru Masa studenților academici români din Orade.** Domnul Mihail Pavel proprietar, membru în direcțiunea Institutului »Bihoreana«, din ocaziunea sfințirii casei sale nou edificată a contribuit pentru Masa studenților academici români din Orade 100 de coroane. Îi felicităm și îi dorim să și stăpânească noua casă la mulți ani.

— **La Făgăraș — pace?** »Ciz. Tr.« i se scrie din Făgăraș, că harnicul notar I. Tulbure din Galați, — suspendat așa din arag, pe motive electorale, — i s'a făcut dreptate și a fost restituit în funcție. Numai singur? Dar ceilalți notari și învățători etc. suspendați de aproape o jumătate de an, tot din »greșeli« electorale, când vor fi restituiți?

— **Hymen.** Ni se anunță cununia d-șoarei Maria David cu dl Dr. Gheorghe Labonțiu, avocat, care va avea loc la 21 Noembrie în Sebeșul-săsesc.

Felicitările noastre!

— **Falsificatori de monede în România.** Poliția de siguranță din Iași, în frunte cu șeful ei dl I. Iordăchescu, a reușit să descopere, într-o locuință din mahalaua Frumoasă, o bandă de țigani, îndrăzneți excroci și falsificatori de monede.

Formula de care se serveau era că știu să facă dintr'un leu, doi. Ei atrăgeau pe naivi în cursă și odată ajunși în locuința lor făceau monede de plumb și primeau în schimb dela victime monede de argint.

În momentul când agenții poliției au pătruns în casa excrocilor, aceștia au încercat să se opue la arestarea lor.

Imediat însă cei 6 țigani, cari formau banda, au fost legați și duși la poliția de siguranță.

La percheziția făcută, s'au găsit asupra lor diferite unelte și tipare pentru falsificarea monedelor.

— Trăiește și totuși nu există. Avem de înregistrat o întâmplare hazlie care pune într-o lumină caraghioasă sistemul birocratic. E vorba despre un cetățean francez. Vroia bietul să se însoare, dar pentru asta îi trebuia carte de botez pe care n'o avea, căci o pierduse. S'a dus deci la oficiul stării civile biroul

Gulere
și
Manșete.

Numai calitate bună.
Marca lanț.

SUC. EMMER FERENCZ
Welsmayr Ferencz
Timișoara, centru, strada Hunyadi

matriculei să-și scoată unul, dar aci au scotocit zadar-nic toate cărțile din rafturile prăfuite și nu i-au dat de urmă.

— Nu se află domnule, îi zice oficianul.
— Ei, ce mă fac eu acum? întrebă omul abătut.
— Păi știu eu — răspunde acesta — nu ești introdus în matriculă, deci nu-ți pot da carte de botez.

— Dar te rog — încearcă împrișinatul să-l convingă — sînt aci, trăiesc, sînt eu în carne și oase, uite atestatele mele și cărticica de dare. Pe baza acestora e doar sigur că exist? Dacă statul ia cunoștință despre existența mea cînd îmi cere birul, poate să creadă că trăiesc și cînd îmi trebuie cartea de botez.

— Îmi pare rău, dar n'am ce face. Dumneata pentru noi nu există.

— Ei bine, ce-ați face dac'aș muri.
— Asta-i altă căciulă. Aci e o necesitate imperativă și cînd vei binevoi prea grațios să mori, vom constata și oficios că ai trăit.

— **Dispariția lui Leo Tolstoi.** Ziarele rusești de Sâmbătă dimineața aduc știrea senzațională și de necrezut, că scriitorul Tolstoi a dispărut de pe moșia sa din Isnaia Polyana și de atunci nu i-a mai dat de urmă. Cauza acestei dispariții se zice că ar fi însăș nevasta lui Tolstoi, contesa Sofia, ale cărei mici sîcieli și luxuri scriitorul nu le mai putea suporta. Tolstoi și-a luat cu sine secretarul și medicul, iar familiei sale nici rămas bun nu i-a zis, ci i-a lăsat o scrisoare în care scrie: Plec departe, vreau să trăiesc ca simplu țaran rus, părăsit de prieteni. Vreau să mă lase toți în pace și să nu caute după mine, căci nu voiesc să mă mai întorc în familie.

Dispariția scriitorului a făcut impresie jălnică asupra familiei, dar mai ales asupra contesei Sofia, care a încercat de două ori să se sinucidă. Se crede că Tolstoi s'a retras în mănăstirea din guvernamentul Opstin Caluga unde pelerinase în mai multe rânduri.

Cunoscuții din Varșovia ai scriitorului încă sînt de părerea că scriitorul a plecat din Isnaia Polyana din cauza relațiilor sale familiare, căci nu era zi în care să nu se hărțuiască. Conflictele erau provocate din amîndouă părțile și de cînd Tolstoi căzuse de pe cal de și a rupt piciorul, nu s'a vindecat deplin și s'a ales mizantrop. Din cauza acestei manii încunjura pe toată lumea și afară de medicul său, nici cu familia nu vorbea săptămîni de-arîndul. Familia scriitorului caută înfrigurată după el și au trimis ștafete în toate părțile dar până acum n'au dat de urma fugarului.

Petersburg, 14 Noembrie. După cum se prevăzuse octogenarul Tolstoi îngrozit de tutela sub care-l pusese soția sa, s'a ascuns într'o mănăstire la vr o 260 kilometri de Moscva. O telegramă din Petersburg anunță că scriitorul e în mănăstirea Scarmazinsky, unde sora sa e călugăriță de ani îndelungați. Cele mai de seamă motive cari l'au silit pe Tolstoi să-și părăsească căminul conjugal erau veșnicele certuri dintre soț și soție, cari în vremea din urmă ajunseră tot mai acute. Apoi întreagă averea lui Tolstoi era administrată de contesa Sofia din cauza căreia scriitorul a fost nevoit să publice în ziare știrea că *nu poate din motive ce nu se spun* — să le dea nici un ajutor. Cauza tuturor neajunsurilor a fost că Tolstoi a respins suma de 200,000 coroane care i-se oferise ca premiul pentru pace din fundațiunea Nobel și că nu primise ofertul unui librar care pentru editarea tuturor operelor sale i-a dat suma de un milion de ruble. Pe lângă toate acestea mai contribuia la amărîrea vieții sale și goana ce purta guvernul contra operelor

lui. De multe ori zisese că ar vrea să-și petreacă restul vieții în liniște, departe de lume. Cîteva zile înainte de plecare spusese soției sale că va scrie o carte nouă al cărei titlu va fi »Robinson al Rusiei«.

Varșovia, 14 Noembrie. După cum se telegrafiază din Varșovia, aci s'a publicat și restul încă necunoscut din scrisoarea lui Tolstoi:

— Nu mă căutați — zice — căci nu mai pot suporta veșnicul șgomot și torturile atîtor neliniști, deseale ospețe, milogelile și obrăznicia agenților dela antepresele de gramofone și cinematograf. În Isnaia Polyana oamenii aceștia îmi stau veșnic în coastă și-mi amărăsc viața. În sfârșit, lăsați-mă să mă odihnesc, căci de odihnă mi-e însetat sufletul și stîrvul păcătos care se trudește cu ticăloșia a 82 de ani. Vreau să-mi sfîrșesc în sărăcie viața nenorocită.

— **Omor pantru mere.** În 26 Martie st. v. la orele 9 seara s'a săvârșit în comuna noastră Jena uritul omor al economului Ioan Sărbu din Iaz.

Acest om cu fiul său de 12 ani, a plecat de acasă cu trăsura cu mere. Ajungînd în comuna Jena înainte casei comunale, fu omul oprit de 2 tineri țigani din loc, cari erau ca pîzitorii de noapte. Aceștia cu puterea îi eșiră în drum și cerînd mere, ba cu forța, omul le a și dat. Veni acum un al treilea țigan, un lăutar cu numele Petru Dragomir, care înfuriat să-l dele și lul mere, i-a dat și astfel a scăpat omul din saf.

Nu trecu mult și acesta Petru Dragomir a alergat după om cu un par, și l-a oprit trăsura din nou nevoind omul a-i face voia l-a străpuns cu cuțitul în inimă.

Copilul văzînd a tuit o la fugă strigînd în gura mare și astfel tiranul a fost prins pe loc de pîzitorii și adus dimpreună cu victima la casa comunală a fost arestat.

— **Necrolog.** Georgina Monția n. Popp, soția părintelui Iustin Monția din Șicula, a repauzat la 13 Noembrie n. în vîrstă de 26 ani. În mormîntarea ei va avea loc la 15 Noembrie în cîmîntirul român din Șicula.

Odihnească în pace!

— **Nou avocat român.** Prîmim urmîtorul aviz: Am onoare a Vă aduce la cunoștință că am deschis cancelaria advocațială în Hunedoara (Vajdahunyad). Cu stimă: *Dr. Desideriu Fülep*, avocat.

— **Supărare neîntemeiată?** Sub acest titlu dl preot P. M. negă, că ar fi zeflemisit articolul meu despre problemele Astrel. Citez din nou locul cu pricina, ca să judece alții. D-sa spune în acel articol, că poporul nu se alege cu nimic din astfel de conferențe economice, deși «predarea a fost potrivită, limbă înțeleasă de popor, teme interesante, etc... cum se scrie și despre conferința dela Dej». Cine nu vede că frazele citate sînt luate în ironie și sînt luate toate din articolul meu. Iar dacă dl preot P. M. a citit articolul meu până în capăt, cum poate spune, că așa se scrie, adevărat scriu eu, despre conferința dela Dej? Dacă va găsi un singur om cuminte, care să nu afle ironie în pasagiul citat, apoi las să aibă dreptate dl P. M., dar până atunci să mă slăbească cu acuzele de »superficialitate» prea pronunțată, ori lipsă de a-l înțelege (!). În cazul cel mai favorabil pentru dl preot rămîne vinovat de comoditatea prea pronunțată de a fi citat frazele ironizate din un articol, care nu se poate identifica cu acele fraze, pe cînd d-lul ar fi trebuit să și le caute în articol, a căror conținut se identifică cu acele fraze. — *ic* —

— **Stărpîrea unui guzgan și biurocrația.** În Frankfurt a. M. 1910, s'a ivit un guzgan în pîmînta unei case. Doamna proprietăreasă s'a plîns la poliție cerînd stîrpirea lui. S'a încheiat proces-verbal și-au încredințat-o că peste 3—4 zile vine un specialist să-l dea gata.

Dar, ca să nu-i vie guzganului poftă a dosi de tema morții, poliția îndatorește pe doamnă să-l hrănească. Face așa: guzganul primește tain regulat de pine și carne.

Dar specialistul nu se înființează! Doamna se duce iar la poliție. Cu chiu cu vai se descopere procesul-verbal și o încredințează că vine omorîtorul cit de curînd. Trec săptămîni, guzganul primește tain, dar stîrpirorul, nu se arată. În sfîrșit guzganul lasă sănătate doamnei și poliției. Doamna pune de-l îngroapă. În sfîrșit vine cineva dela poliție și aduce la cunoștința doamnei că specialistul nu poate veni, căci rîndul acestui guzgan va ajunge peste cîteva luni, deci să facă bine să omoare guzganul prin mijloace particulare. Doamna răspunde că nu mai e de lipsă, de oarece osînditul a murit de moarte bună. A doua zi vine polițistul și cere doamnei declarație că guzganul a pierit. I se dă.

În orice caz, în ciuda caraghiozității, tot e doadă că în Germania iau măsuri împotriva ciumei.

Istoria o dăm după »Frankf. Zeitung», cine poate, creaz-o.

— **Răscoala boxerilor.** O telegramă din Peking anunță, că în Sanghai a izbucnit o mare răscoală de boxeri. Vărsarea de sînge s'a început într'o cafenea din suburbiul orașului, unde matrozii germani s'au bătut cu muncitorii chinezi. Chinezii i-au măcelărit pe matrozi cu iataganele, apoi au devastat mai multe bazare de ale europenilor. Comercianții europeni și-au baricadat prăvăliile și numai cu greu au putut împiedeca continuarea vărsării de sînge. Ambasadorul german a părăsit orașul Peking. Cercuările politice tînuiesc vărsarea de sînge, iar ministrul Li-Hung a dat un comunicat spunînd, că guvernul, deși n'a primit nici o știre despre această vărsare de sînge, va face în chestie o anchetă severă.

— **De-ale societății «Petru Maior».** Dl Vasile Stoica, student universitar ne roagă să publicăm că d-sa nu face parte din comisia literară a societății studenților universitari din Budapesta »Petru Maior» și și că a fost pus între membrii acestei comisii în mod arbitrar.

— **Conte arestat.** Poliția din Berlin a arestat pe contele Bernat Smetov, mirele principesei Ida Sulkovszky, pentru că în numele miresei a voit să înșele pe un aurar de acolo cu bijuterii în preț de 28 000 mărci.

— **Copil înviat.** Nevasta unui ceasornicar din Szombathely a născut înainte de vreme și fiindcă născutul nu dase nici un semn de viață, moșa a crezut că copilul e mort. Ceasornicarul a anunțat cazul la oficiul stării civile apoi a așezat mortul în sicriu. S'au făcut toate pregătirile pentru înmormîntare, dar cînd un om bătea cule în coperșul sicriului, copilul s'a mișcat și a început să plîngă. Din momentul a-ela băiatul s'a trezit și acum, se spune, că e sănătos ca mărul.

— **Aeroplanele militare.** Cînd e vorba de recunoașteri militare în aeroplane, interesul este ca să se împartă rolul de observator și de pilot între două persoane. Cînd un singur ofițer poate îndeplini ambele roluri, e mai bine să nu se încarce aparatul prin prezența unui al doilea aviator. Căci superioritatea aeroplanului cu un singur loc este necontestată: viteza și stabilitatea sînt mai mari. Ori în cele mai multe cazuri, este posibil unui singur ofițer de a lua dispoziția trupelor situate sub el diriguindu-și în acelaș timp aeroplanul. S'a zis că pentru a conduce mașina, a consulta harta și a lua notă de cele ce se întîmplă e nevoie de o îndemnare de adevărat acrobat. Lucrul nu-l adevărat.

Greutatea nu-i așa de mare pe cît se crede. E destul ca aparatul să poată fi condus cu mîna stîngă, ceiace s'a și realizat. Deci în cele mai multe cazuri va trebui să se întruiească asupra aceluiaș ofițer ambele roluri: și cel de pilot și cel de observator.

— **Clocnire de trenuri.** Dumneacă dimineața trenul de mărfuri ce venia de către Szolnok în gara Nagykáta s'a ciocnit cu trenul de persoane care avea să plece spre Budapesta. Două vagoane au fost distruse total, dintre pasageri mulți au fost răniți iar doi au nebulit. Ancheta a constatat, că nenorocirea s'a întîmplat din cauza așezării greșite a macarului.

— **Furtuni mari.** Sâmbătă s'a deslînțuit asupra Budapestei o mare furtună, care a făcut să se apîndă mai multe case.

În gara Börgönd, lângă Alba regală, furtuna a izbit două vagoane de marfă de o locomotivă. Vagoanele s'au răsturnat închizînd calea și astfel trenurile personale numai cu întîrzieri mari

și-au putut urma calea. Din Berlin se anunță, că furtuna în întreaga Europa centrală și nordică a pricinuit pagube enorme. Lângă Boulogne-sur-Mer valurile au aruncat la țarm treizeci de cadavre.

În Belgia și Luxemburg au fost mari exundări. Multe orașe și sate zac sub apă. Șaptezeci de fabrici și-au sistat lucrarea iar comunicația trenului pe un teren mare este întreruptă total. Furtuna a pricinuit pagube cari se urcă la mai multe milioane.

— **Apanajul reginei Maria Pia.** »Tribuna« din Roma primește știrea, că Maria Pia regina văduvă a Portugaliei nu se va întoarce în patria sa, dar iarăși pretinde ca republica să și împlinească în mod cinstit datoria față de ea. Contractul de căsătorie, care a fost act de stat, îi asigură un apanaj anual de 100 mil franci, la caz dacă vre-odată de bună voie ar trebui să părăsească Portugalia. Acum deoarece au alungat o, așa zicând, ea pretinde anual 300 mil de franci, iar dacă guvernul republican ar voi să o împace și cu ceva donațiuni, nesmintit le-ar refuza.

— **Balul costumat din Arad.** În editura librăriei »Tribuna« a apărut o serie de 6 cărți poștale ilustrate, în culori, reprezentând costume și grupuri dela balul costumat din primăvara aceasta. Bucata se vinde cu 24 fileri, seria de 6 bucăți 1 cor. 20 fil. + porto poștal 10 fil., recom. 35—45 fil.

Comercianților și vânzătorilor 50 bucăți cu 9 cor., 100 bucăți cu 16 cor. plus porto.

Venitul curat se va adăoga la fondul »Reuniunii femeilor române din Arad« pentru zidirea unei școli de fete.

x În atențiunea proprietarilor de mori. Atragem atențiunea proprietarilor de mori asupra firmei **Prinz testvérek**, fabrică de mașini în Sătmár (Szatmár), care la expoziția industrială ținută în luna August în Cluj, a expus un teasc minat cu apă, care teasc a fost premiat cu medalie de aur și cu diplomă de recunoștință. Recomandăm on. cetitori cetirea anunțului acestei firme publicat în numărul de azi al ziarului nostru.

x **Avem lipsă de apă bună de băut** care se află numai în fântinile săpate regulat. Drept aceea atragem atențiunea on. cetitori asupra uzinei industriale a **lni Váradí Lajos** din Hódmezővásárhely (ett. Congrád) unde se găsesc, pentru prețuri convenabile, cele mai practice și mai bune unelte și mașini pentru săparea fântinilor, pînă aici încă necunoscute, cari se pot întrebuința și în rol nisipos, în lut și în pământ pietros. Referindu-vă la acest prospect și liste de prețuri se trimit gratuit.

ECONOMIE.

Bursă pentru studiarea mișcării cooperative din străinătate. Societatea »Transilvania« a Românilor ardeleni, cu sediul în București, care precum se știe împarte din fondurile sale, an de an burse pentru tineri universitari ardeleni, a luat de curind hotărîrea a trimite în străinătate pe un tînăr din Transilvania profesor sau funcționar de bancă pentru studiarea cooperativelor sătești, organizația și felul lor de muncă. În acest scop a creat o bursă de lei 1800, care a fost conferită — dintre aproape 20 de reflectanți — dlui **Iuliu Enescu**, funcționar la Centrala »Albinei«, în Sibiu, căruia direcțiunea acestui institut i-a acordat un concediu de un an.

Bursierul »Transilvaniei« va pleca la finele l. c. la Darmstadt (provincia Hessen, Germania) unde va asculta cursurile speciale asupra cooperativelor; din Darmstadt va trece în alte centre și ținuturi cooperative din Germania, apoi Belgia și Italia de Nord.

Iată o idee fericită a conducătorilor societății »Transilvania« pentru care trebuie

să-i fim recunoscători. Acordând câțiva ani consecutivi această bursă vom putea avea cu timpul și noi un număr de bărbați specialiști în chestii cooperative, chemați a lua în mără conducerea acestei mișcări în direcție sănătoasă.

Să sperăm că primul bursier cooperativ al societății »Transilvania« se va pune cu zel și entuziasm pe muncă serioasă, teoretică și practică, și reintors în patrie va deveni, ceace se așteaptă dela dânsul un pioner priceput al mișcării cooperative dela noi.

Plata grânelor din Aradul-Nou

12 Nov. 1910.

Ploaia din săptămîna aceasta este foarte priincioasă sămănăturilor.

Tîrgul de bucate e constrîns, prețurile se urcă.

S'a vîndut azi

grîn 3000 mm.	970—	990
ovăz mm.	650—	660
ovăz mm.	780—	740
secară mm.	650—	660
păpușoi 500 mm.	430—	440

Prețurile sunt socotite în coroane și după 50 de chilograme.

BIBLIOGRAFII.

La Librăria Tribunei se află de vânzare + 10—20—30 fileri porto, de curind apărute următoarele cărți:

N. Iorga:

Viața femeilor în trecutul românesc. à 175 cor.

Balada populară românească. Originea și ciclurile ei. à 20 fil.

Andrè Chénier:

Oaristys. Bucolică după Teocrit. à 15 fil.

Scăderea populației creștine și înmulțirea jidanilor în orașele României. Cause și remedii. Trei prelegeri ținute la Valenii de Munte. — Cu o prefață de A. C. Cuza, profesor. à 60 fileri.

Preotul Gr. G. Petrov:

Nu din partea aceea, sau datorie de episcop. Poveste. à 50 fil.

Stavrinos:

Povestea lui Mihai Vodă Viteazul. à 15 fileri.

Cereți catalogul de cărți gratuit.

I. Corbu, Ad Astra!

Astronomie populară în icoane.

Cu mai multe ilustrațiuni în text. (200 coroane întrate din vânzarea acestor cărți sunt menite victimelor anului 1910.)

Prețul 2 cor. + 20 fil porto.

La Librăria Tribunei să află de vânzare:

Pentru limbă. Cîteva spicuri din dicționarul greșelilor noastre de limbă de Axente Banciu profesor à 30 fil. plus 5 fil porto.

Album în amintirea canonicului Augustin Bunea. Edat de clericul din seminarul Bunevestiri à 7 cor. + 30 fil porto.

Culegere de diferite cîntece cuprinzând: hore, doine, sîrbe, cîntece de petrecere, marșuri, se-

renade, cîntece populare și diverse. Intornită de Ioan I. Ciurcu à 70 fil.

Ion Ghelie, director gimn.

Diționar Român Maghiar pentru școală și privați à Cor. 6 + 30 fil. porto.
Diționar Maghiar-Român. Pentru școală și privați à 10— + 30 fil. porto.

Biblioteca Lumina à 30 fileri.

1. Emil Gârleanu, Trei vedenii.
 2. H. Balzac, Căluș. Trad. de A. Măndru.
 3. Ion Agârbiceanu. Prăpastia.
 4. Paul Heyse. Prizonierii. Trad. de Franzescu.
 5. N. N. Beldiceanu, Un singuratic.
 6. Alfred de Musset, Mimi Pinson. Traducere de Aurel Sterescu.

Conan Doyle. Din aventurile lui Scherlock Holmes.

Catehismul familiei Musgrave — 20
 Un post ciudat — 20
 Societatea celor cu părul roșu — 20
 Aceea care l-a învins pe Sherlock Holmes — 20
 Omorul din Valea Boscombe — 30
 Amintiri dela »Junimea« din Iași. Vol. II de G. Panu à 3 cor. + 20 fil. porto.

A apărut Nr. 4 al revistei de teatru și muzică **Scena** cu următorul interesant sumar: Zaharie Bărsan Tragedie (versuri) Mihail Sadoveanu Teatrul național din Iași.

Kinglear: Din viața teatrală.

V. Eftimiu Henry Bataille.

L. Rebreanu Cronica Dintre culise, informații din țară și străinătate. Ilustrați: D-na M. Volculescu-Quintus.

Redactor responsabil: **Iuliu Glurgiu.**

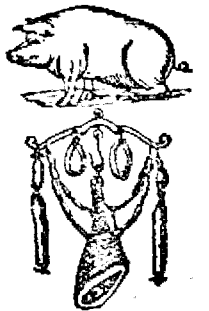
»Tribuna« Institut tipografic, Nicșin și cons.

C. Roth

fabrică de salam
 Sibiu—Nagyszoban
 Reispargasse No. 8.

Ofere pe lângă cele mai mici prețuri curente de zi:
 Slănină albă prăjită
 Slănină papricată.
 Slănină afumată.

Precum și ori-ce fel de cărnățarii.

Credit pe ipotecă, pe cambie și pentru oficianți mijlocește

Herzog Sándor

ARAD,
 str. Weitzer János 15.

Telefon nr. 376.

Cultivătorii de vii!

În interesul lor propriu și fac atenți, că
altoii de Ermelék

pregătiți de oamenii mei specialiști excelenți
se află deja la mine în cantitate obișnuită,
— conform ordinului ministerial. —

Altoi de viță americană

și europeană cu rădăcini și netede precum
și mlădițele renumite »Delaware« cu rădăcini
și netede, se vând pe lângă garanță cu
prețurile cele mai moderate, iar comenzile
pentru soiurile »Ömre« și »Lovanna« rog
să se facă încă de-acum. Catalog de prețuri
bogată ilustrat, care conține multe lucruri
folositoare se trimite gratis și franco. Adresa:

Kágyi Szabó István,

proprietarul coloniei de altoi de Ermelék și
proprietar de vie în Bihar-Diószeg.

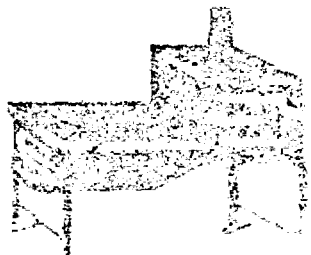
GERGELY ANDRÁS

— tinichier (bădigar) —

Mare magazin de vitre de
— fier (șparcherturi) —

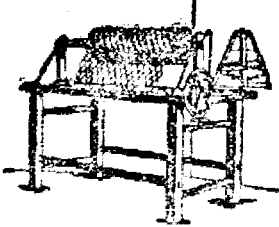
Ciuj-Kolozsvár, Óvár,
Strada Mátyás király.

Comandele
și reparațiile
se primesc
și execută
prompt și
conștiințios.
Prețuri
convenabile.

INSERTIUNI

se primesc cu prețuri moderate
la administr. „Tribunei“ Arad

Cele mai ex-
celente instru-
mente pentru
săparea de

fântâni arteziene

le pregătește și expediază

VÁRADY LAJOS

fabrică de instrumente

H.-M.-Vásárholy, VI., Ferencz-utca.

Nu trebuiesc anteprenori; domeniile,
comunele, singuraticii: singuri pot
face săparea cu instrumentele mele.

— Primlucrător mijlocesc. —

Recomand și mașini pen-
tru împletitul de sîrmă.

Catalog de prețuri trimis gratis și franco.

— Premiat la 6 expoziții. —

CROITOR ROMÂN.

Am onoarea a aduce la cunoștința
onoraților domni, preoți și învățători,
precum și întregului public român, că
mi-am deschis în Pâncota (Pankota)
Str. Principală o

croitorie modernă

unde pregătesc tot-felul de haine
bărbătești, precum: saloane, sacouri,
paltoane ușoare și de iarnă, pardesiuri
etc. Mai departe efectueez și prenoiesc:
odăjdii bisericești precum: prapori,
patrafiri, reverenți ș. a.

Rogând binevoitorul sprijin al on. public
român, semnez cu deosebită stîmă:

Gheorghe Drăgălina,
croitor.

Serviciu conștiințios!

NAGYIVÁN ANTAL găitănar

SEGHEDIN-SZEGED, Zrínyi-utca 2.

Am onoarea să aduc la
cunoștința p. t. public că
mi-am asortat atelierul
conform cerințor mo-
derne și sunt în plăcută
poziție ca să pot susține
concurența cu orice fab-
rică din capitală, în deosebi

atrag atențiunea asupra:

împletiturilor, ciucurilor și decorațiilor
pentru mobile și prapori, de asemenea
orice ciucuri, decorații, și masturigă-
tane pentru uniforme de cea gală în mai
splendidă execuție. —

Vanzătorilor li se dă rabat.
Informațiuni prin scrisori
la cerere se dau îndată.
Comandele din provincie
se execută repede și pr.

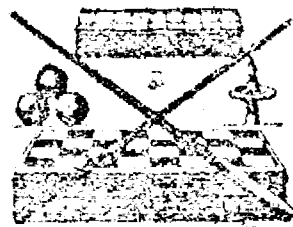
Krämer Károly

strungar

Făgăraș, Apaffy-utca Nr. 2.

Primește spre efectuare și reparare toate lu-
crurile ce aparțin acestei branșe, și reco-
mandă neguțătorilor dopuri pentru buți, în
orice mărime, pregătite din material excelent.

Ține în depozit în abundență mare totfelul de
articlii pentru fumători, ghergheturi pen-
tru lucrul de -
mână etc. etc.

Comandele din
provincie se ex-
cută prompt și cu
cea mai mare pun-
tualitate.

Obiectectele ad-
mirabile.

Lucza József

atelier chimic pentru curățitul hainelor în
Szeghedin (Szeged) Laudon-u. Nr. 9.

PRIMEȘTE:

vopsirea și curățirea hainelor
bărbătești, femeiești, de copii și pre-
oțești, postav de mobile, haine
de doliu — mai departe primesc
curățirea penelor de pat,
cu mașina prin ce își redobândesc
culoarea albă și uscățimea originală
și vor fi scutite de praft. Comandele
din prov. se efectuează imediat și pr.

MEGYERI IMRE

văpsitor de haine, curățitor chi-
mic, broderie, și institut pentru
spălatul rufelor cu aburi, în
ALBA IULIA-Gyulafehérvár.
Széchenyi-u. (lîngă biserica călug).

Primește curățiri lucioase și fine, cu-
rățire de trusouri, albituri de desupt,
de masă și de pat, perdele și orice
lucruri din branșa aceasta cu prețuri
foarte moderate. Curățire și clopsi-
torie chimică de tot-felul de haine
pentru bărbați și femei, pardesii fără
a le desface, apoi materii de mobile,
perdele, dantele etc., cu prețuri moder.

Dózsa János maeștru - cojocar în

Nagyvárad, Zöldfa-passage Nr. 9.

Se recomandă ca maeștru perfect
în ru prepararea tuturor articlilor
aparținătoare acestei branșe precum:

gulere prepara-
tive, gulere boa,
manșoane (muff)
în execuție mo-
dernă și după cel
mai elegant gust.
Blane și tocuri
de picioare, etc
Reparaturile se
execută prompt.

În viața omenească

tot-deauna se leagă amintiri plăcute de o artistică

FOTOGRAFIE.

De sărbătorile sfinte a le Crăciunii pentru fiecare
familie este cadoul cel mai îmbucurător deosebit
dacă ți-ai comandat-o la atelierul artistic al lui

ERVIN KARGER

Lușoș, Strada Bisericii, (în edificiul cafenelei
»Royal«, unde se execută pe lângă prețurile cele
mai moderate, fotografiile cele mai renumite naturale.

Ca comandele să se expedieze la timp, rog ca cât mai curînd să 'mi vizitați atelierul.

Procurați

dela librăria „TRIBUNEI“

Arad, str. Deák Ferencz 20

„Cantorul Bisericesc“

aranjat de

GEORGE BUJIGARU

Invăț. în Deliblata.

Cel mai practic op bisericesc, cea mai bogată antologie a cântărilor bisericești la români.

Indispensabila lui necesitate o documentează iuțala cu care a trecut prima ediție în un an 1000 exemplare.

Opul să extinde pe 444 pag. octav mare, pe 2 coloane, litere latine, tipar roșu-negru. Cuprinde rinduielile tuturor sărbătorilor de peste an, precum și tipul bisericesc. Op aprobat de consistor!

Legătură artistică, confecționat la prima compactorie din Budapesta.

Prețul unul exemplar broșat 10 cor. legat în pânză frumos aurit 12 cor., legătură lux 1/2 piele 14 cor. Lux nu se mai află, numai după comanda specială bucată 16 cor. plus porto postal 60 fil.

Intrebuițarea „Cantorului Bis.“ dispensează pe toate celelalte cărți bisericești, ca: mineiul, triodul, penticostarul, molitvelnicul etc.

Raritate bisericească, mai câteva exemplare de vânzare.

Cel mai frumos dar de sărbători bisericilor și specialiștilor bisericești.

Administrația tipografiei și librăriei „Tribunei“.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARA

1909 24 Octombrie.		ACTIV		1910. 16 Octombrie. 28 Octombrie.	
138104214	{ 98334214 Rezerva metalică Aur 121817650	172623362	17266 650		
233249	{ 39770000 „ Trate Aur 50843000	3644 5	4291 6		
88742748	Argint și diverse monete	1208366 5	116896817		
38592873	Portofoliu Român și Străin	36611201	31109677		
11999909	{ *) Impr. pe ef. publice 15695700	11999924	11999862		
15011921	{ „ „ „ „ In cont cor. 15413977	14720535	14644896		
3146621	Efectele Capital. Social	3052121	3044621		
5981311	Efectele fondului de rezervă	6002088	6002088		
706574	„ „ „ amortizarea imob. și material	718527	718589		
686743	Imobile	733059	740925		
111799215	Mobilier și Mașini de Imprimerie	112363950	111751910		
—	Cheltuieli de Administrație	—	—		
30528224	Depozite libere	27192933	28671312		
60943703	„ „ & provisoriu	498,6552	55125321		
506468285	Conturi de valori	551065272	553799784		
—	Conturi diverse, Sold.	—	—		
12000000					
26995066	PASIV				
4052272	Capital	12000000	12000000		
320617950	Fond de rezervă	28455942	28682744		
2237648	Fondul amortizării imobilelor și material	4278430	4300540		
1495167	Bilete de Bancă în circulație	359611630	362465920		
111799215	Profituri și pierderi	2341543	2341543		
—	Dobânzi și beneficii diverse	1463942	157486		
27270067	Depozite de retras	112363950	111755900		
506468285	„ „ & provisoriu	—	—		
	Conturi diverse, sold	30549835	30678751		
		551065272	553799784		

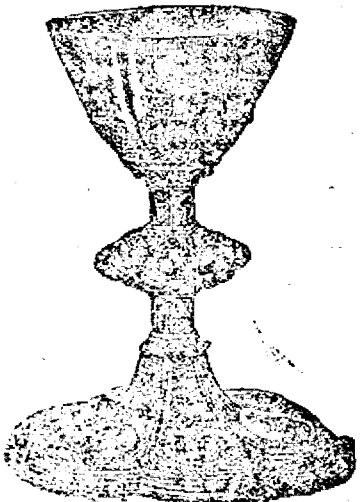
Scomptul 5% „ Dobânda 5 1/2%.

JOSEF JIKELI, Sibiu, str. Cisnădiei Nr. 47. — Telefon Nr. 190.

neguțătoria p. articlii de sticlă, porcelan și metal; farfurii și blide înflorate, rame p. licoana, globuri și lămpi, oglinzi țigle de sticlă.

Recomandă scule bisericești:

Cupă și vas de botez; Potire argintate și pe dinăuntru aurite; Cădelniță; Căldărușe pentru apă sfințită; Candele de părete de bronz; Candele argintate; Cruci; Sfeșnice de altar și Candelabre.

Ieftin de tot: Candelabru aurit, pentru 6 luminări, în mijloc cu vas pentru unt-de-lemn și glob de sticlă roșie cu prisme de sticlă cu tot K 43 — La dorință servește cu catalog gratis și franco. —

Raritate bisericească, mai câteva exemplare de vânzare.

Cel mai frumos dar de sărbători bisericilor și specialiștilor bisericești.

Administrația tipografiei și librăriei „Tribunei“.

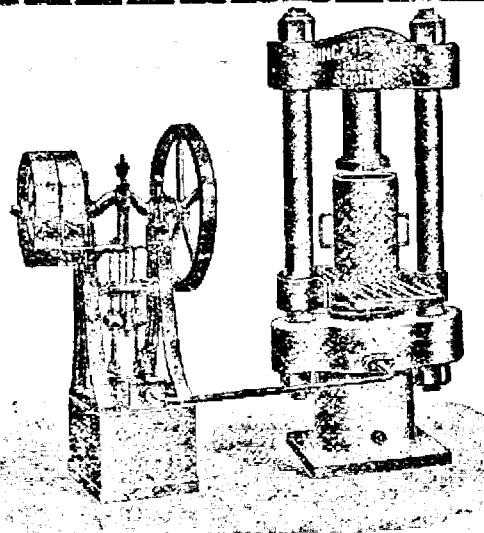

Atelierul de mașini și pentru clădit mori

PRINCZ TESTVÉREK

din SZATMÁR.

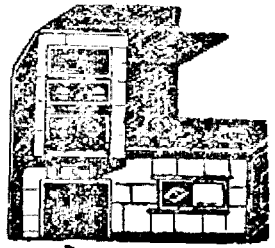
- Pregătește petrine și orice mașini ■
- pentru stors olei, mănate cu apă ■
- mașini de desghoc, sfărmat ■
- și prese, pe lângă asta cele mai ■
- exacte transmisiuni cu ■
- — tractație circumpețială. — ■
- ■ Instalăm mori pe tain, ■
- ori cu cilindre. ■ ■ ■ ■ ■

Primul atelier ardelen aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrică de pietri monumentale.

BERSTENBREIN TAMÁS és TARSA sculptor și măiestru pietar.
Atelierul central și magazinei: Kolozsvár, Dézsma-u. 21.

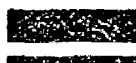

Magazin de pietri monumentale, fabricate propriu din: marmură, labrador, granit, sienit etc. Kolozsvár, Ferencz József út 25.
Biroul Central:
Nagyzeben, Fleischer-gasse 17.
Filiale: Déva, Nagyvárad.

Zorger György

lăcătar artistic și pentru clădiri
Nagyvárad, Körös-utca 9.

Pregătește orice lucrări din acest ram, cât și reparaturi ca scări, coridoare, cerdacuri, grillage, căminuri, porți, ferărie pentru portale și clădiri, deasemenea repararea și prefacerea caselor vertheimiane etc.

aranjament pentru - rie de metal aranja-
măcelării și căsapi, mente pentru biserică
basreliefuri, strungă- in execuție splendidă.
Desemnuri și prospecte se trimit gratuit.

Grădini și Parcuri

transformează și plănuește:

Nagy Sándor, Arad,

Illés-uteza No. 66.

Cultivarea proprie a pomilor de lux și a tufelor de ornament.

Prăvălie Nouă!

MARE MA-ICOANE și CADRE PENTRU GAZIN DE: ICOANE și CADRE ICOANE.

Unicul specialist în cadrare de icoane.

Arad, Strada Salacz Gyula No. 3.

În atelierul propriu efectuează cu punctualitate încadrarea icoanelor. Primesc pe lângă prețurile cele mai moderate tot-felul de lucrări în branșa aceasta. Lucrările de sticlărie le execută prompt. Rugând binevoitorul sprijin sunt

Cu stimă: **Freimann József.**

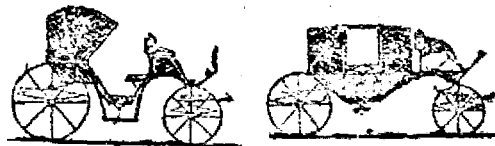
Prăvălie Nouă!

G. Orendt & W. Feiri, curelari, senari, și negustori de geamantane în Sibiu — Nagyszeben, Heltauergasse 45.

Se recomandă pentru pregătirea lucrărilor de trăsuri, șele și calărie deasemenea geamantane și genți.

Avem în depozit tot-felul de articoli pentru voiaj, fumat, sporturi și excursii, pe lângă prețuri convenabile.

Recomandăm pe urmă cei mai buni jameri de piele, fabricație proprie, pentru civili și militari, cari stau strins lipite de picior, deasemenea curele pentru mașini. Prospect de prețuri se trimite gratis și franco referindu-vă la ziarul nostru.

Urmasul lui P. SORS

FRANZ AGNICSEK

Temesvár-Fabric, Dreikönig-G. 30—32.

Își recomandă atelierul său pentru ori-ce fel de

trăsuri și curelării

pe lângă prețurile cele mai ieftine. Ori-ce reparaturi la trăsuri noi și vechi se efectuează repede și prompt.

Báró Kemény József. Fabrică de mașini „HUNGARIA” societate comandită Déva.

Pregătește și ține în depozit:

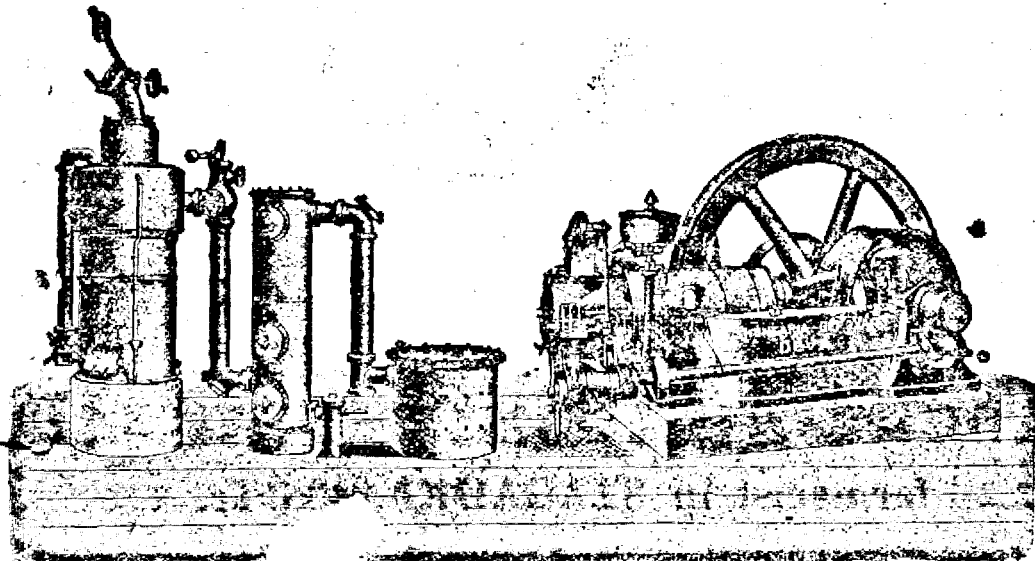
Tot-felul de mașini economice.

Garnituri de motoare cu benzin și ulei pentru trieră, în toată mărimea. Tot-felul de motoare stabile și mașini cu aburi de 1 cal putere și până la 500.

Plănuirea de stabilimente pentru lumină electrică și pentru putere transpunătoare, instalarea castelelor și economiilor cu lumină electrică. Plănuirea și construirea de mori pentru urluit, măcinat și cherestrac. Apeducte și fântâni.

Recomandă fabrica sa aranjată modern cu deosebire pentru repararea a tot-felul de mașini economice și a altor mașini și automobile. — Specialități: instalarea de camere răcoritoare, stabilimente pentru fabricarea de gheață, lăptării și fabrică de cașuri și repararea canelor.

Stațiuni de automobile.

Pianuri sau Harmoniuri

se cumppără mai bine și ieftin în cunoscutul și solidul
magazin de pianuri și harmoniuri

V. Heldenberg, Sibiu

Str. Clonădiei 9. (vis-à-vis de Hotelul Impăratul Roman).
Intemeiat în anul 1867 ca 1-a prăvălie de pianuri în Transilvania.

Mare depozit de instrumente nouă și între-
buințate: pianuri, pianine, harmoniuri cu pre-
țurile originale de fabrică.

Sortiment bogat de pianuri de închiriat.

Plătire în rate după dorință.

Pianuri vechi să primesc ca schimb.

Mașini de scris IDEAL și ERICA
Gramofoaane

Mașini de cusut VERITAS

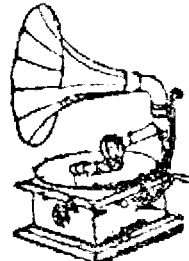
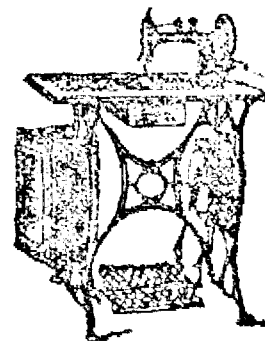
(fabricație proprie) deasemenea cele mai
solide părți constitutive: panglici de culoare,
hârtie de copiat, ac, plăci etc. se găsesc în
specia listul: Barthelmie György

Brassó, Weisz M.-u. 23.

Cel dintâi și cel mai bine asortat atelier
— — mechanic din Transilvania. — —

Atelier pentru reparat mașini speciale de
scris, de ori-ce sistem și fabricație, dease-
menea aparate mecanice fine etc.

Școală de scris cu mașina.

— Atelierul de fotografiat a lui —

Csizhegyi Sándor

Cluj—Kolozsvár, Piața Mátyás király-tér Nr. 26.

(Lângă farmacia lui Hintz).

Aicise fac și se măresc cele mai frumoase fo-
tografii, deasemenea acvarele, picturi în ulei,
specialități pe pânze ori mătase cari prin spă-
lare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă
n'o confundați, Cluj—Kolozsvár, piața Mátyás
király-tér 26, lângă farmacia lui Hintz.

Referindu-vă la „Tribuna” veți avea favor în prețuri.

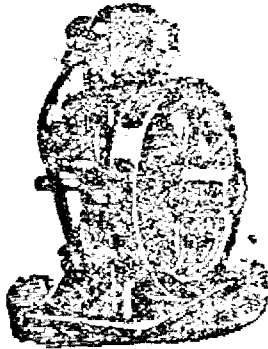
— Telefon pentru oraș și comitat Nr. 318. —

Atelierul special de reparat
al renumitei firme:

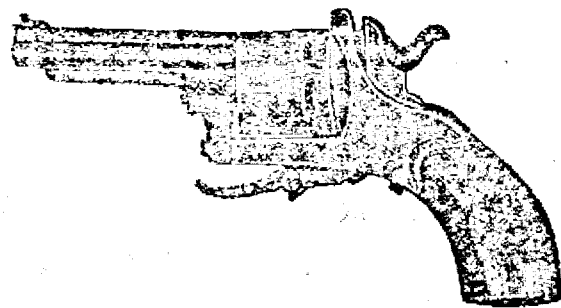
Schmerek E.

— Temesvár-Jószefváros, Bonház-u. 14. —

Primește tot-felul de reparări și transformarea mo-
toarelor cu benzină, gaz și ulei brut, absorbitoare
de gaz, locomobile cu benzină și ulei brut și Ari-
puri p. trierai. Bastimente cu benzină, pompe-motor.
Mașini de fabricat gheață. Montări specialiste de
mori cu prețuri moderate, precum și reparări de
automobile, bastimente și biciclete-motor. Depozit
de articli tehnici. Fișile magnetice. Ușori. Material
de condensatiune. Arzătoare cu acetilenă. Material
pentru instalări cu electricitate. Cereți catalog de
prețuri și prospect gratuit. — Serviciu conștiințios
— Telefon pentru oraș și comitat Nrul 318. —

Cu plă-
tire în
rate!

Arme de vânătoare și revolvere

mare asortiment la Ioan Kalenda,
Oradea-mare (Nagyvárad) lângă biserica Holdaș.
Telefon la legătură cu întreg comitatul 245.

LIMONATA KRISTALY

— se poate purta în buzunar,
e cea mai ieftină și cea mai bună limonată. —

Limonată contractată în praf. Se poate foarte comod
purta în buzunar. O porție 6 fileri. O cutie pentru
turiști cu 12 porții 80 fileri. — Face bune servicii în
escursii la sporturi și militari la exerciții. Se găsește în
orice prăvălie de delicatose și coloniale. Discompusă cu
orice apă dă o limonată ireproșabilă. — O pregătește
— — — fabrica de limonată Kristály a lui — — —

KERTÉSZ ERNŐ

— — — farmacist în SZABADKA, 103 Tr. — — —